

“Het effect van Twitter op het taalgebruik van jongeren”

Naam: Anniek Sijbom
Studentnummer: s1024254
Vak/Module: Meesterstuk
Opleidingsinstituut: Hogeschool Windesheim
Stageschool: ROC van Twente te Enschede
Begeleidster onderzoek: Sanne Koetsier
Tweede beoordelaar: Jaap van der Molen
Plaats en datum: Enschede, 11 juni 2016

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader	6
2.1 Het begrip 'social media'	6
2.2 Het ontstaan van de Nederlandse taal en de veranderingen hierin	8
2.3 Twitter	11
3. Opzet van het onderzoek	13
3.1 Onderzoeksvraag	13
3.2 Deelvragen	13
3.3 Instrumenten en soort onderzoek	13
3.4 Validiteit en betrouwbaarheid	14
4. Resultaten	15
4.1 Deelvraag 1: In welke mate maken de leerlingen gebruik van Twitter?	
4.2 Deelvraag 2: Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaar plaatsgevonden?	18
4.3 Deelvraag 3: Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?	21
5. Conclusie en discussie	24
5.1 Conclusie	24
5.2 Discussie	26
Literatuurlijst	28
Bijlagen	30
1. Goedgekeurd plan van aanpak	31
2. Verantwoording van uren	35
3. Verantwoording van bronnen	36
4. Reflectie: procesverslag	38
5. Feedback critical friend	40
6. Afgenomen enquête gebruik social media	41
7. De gegeven schrijfo opdracht: het samenvatten van een tekst in 140 leestekens	44
8. Presentatiemateriaal	45
9. Checklist schriftelijk rapportage	50

Samenvatting

Door de komst van social media is er een ontwikkeling gaande in de manier van communiceren. Zo maken 'traditionele' media als kranten steeds meer plaats voor online applicaties als Facebook en Twitter. Deze ontwikkeling vindt vooral plaats onder de jongeren. Maar wat houdt deze toename in voor de manier van communiceren?

Om dit op een kwalitatieve manier te onderzoeken heb ik in het kader van dit meesterstuk gekozen om gebruik te maken van Twitter. Dit is een vorm van social media die onder de categorie van een miniblog gerekend wordt. Dit houdt in dat gebruikers hiervan in één tweet hun boodschap of verhaal kwijt moeten in een beperkte ruimte van 140 leestekens.

In dit meesterstuk richt ik me op de invloed die Twitter heeft op het schriftelijk taalgebruik van jongeren. Dit heb ik gedaan door eerst globaal te onderzoeken in de vorm van een enquête welke vormen van social media bekend zijn bij de jongeren, van welke zij gebruik maken en op welke wijze om in beeld te krijgen hoeveel leerlingen er gebruik maken van Twitter. Vervolgens heb ik in de enquête gevraagd naar het gebruik van Twitter en hoe de leerlingen hierop omgaan met hun taalgebruik. Hieruit bleek dat de bekende social media ook het meest worden gebruikt onder de jongeren. Dit houdt in dat er een klein deel van de jongeren zich actief bezig houdt met beelden, maar het grootste deel actief is op het gebied van tekst. Een groot deel van de leerlingen maakt hierbij gebruik van Twitter. Hiervan controleert een enkeling een tweet op eventuele (spel)fouten.

Daarnaast heb ik door middel van literatuurstudie onderzocht hoe de Nederlandse taal überhaupt is ontstaan en welke veranderingen zich hierin hebben voorgedaan met het doel om te kijken naar de invloeden die een rol spelen bij de veranderingen binnen een taal.

Als derde meetinstrument heb ik een samenvattingsopdracht ingezet onder twee verschillende groepen, namelijk twitteraars en niet-twitteraars. Hierbij moest er een tekst van 263 woorden samengevat worden in de maximale lengte van een tweet, namelijk 140 leestekens. Deze uitgevoerde opdracht heb ik bekeken en geanalyseerd, waarbij er gelet is op het aantal leestekens, taalfouten en taalgebruik. Om deze goed met elkaar te kunnen vergelijken heb ik niet alle gemaakte tweets gebruikt, maar hierin een selectie gemaakt van tien tweets per groep en een aantal tweets die op elkaar leken buiten beschouwing gelaten om de betrouwbaarheid van dit onderzoek te vergroten. Op deze manier heb ik de resultaten van de samenvattingsopdracht eerlijk met elkaar kunnen vergelijken. Hieruit blijkt dat beide groepen soortgelijke fouten maken, waarbij de meeste fouten worden gemaakt op het gebied van interpunctie. Ook maakt de groep van twitteraars minder (spel)fouten dan de groep van niet-twitteraars.

Aan het eind van dit meesterstuk worden er daarom enkele aanbevelingen gedaan over eventueel vervolgonderzoek op het gebied van social media en de toevoeging hiervan voor het onderwijs. Hierin moet de basis van het ABN wel centraal blijven staan en als belangrijk worden beschouwd. Hiervoor zal er onderzoek op lange termijn nodig zijn en moet er de wil aanwezig zijn vanuit een school om zich op dit gebied te ontwikkelen.

Door het uitvoeren van dit meesterstuk heb ik een aantal nieuwe inzichten verkregen over het gebruik van social media onder jongeren en het effect dat het gebruik van Twitter heeft op het taalgebruik van de leerlingen uit het eerste leerjaar MBO-niveau 3. Daarnaast heb ik meer kennis opgedaan over de ontwikkeling van de Nederlandse taal. Hierdoor zijn er een aantal nieuwe vragen bij mij opgekomen die ik in de toekomst wellicht verder zal gaan onderzoeken. De bevindingen van dit meesterstuk hebben aan deze nieuwsgierigheid bijgedragen.

1. Inleiding

Social media is tegenwoordig niet meer weg te denken uit de samenleving. Mensen vertellen steeds meer wat ze aan het doen zijn, waarom die ene zangeres zo goed is en prijzen de spullen aan die ze niet meer gebruiken om deze te verkopen of weg te geven. Ook wordt het nieuws via social media naar buiten gebracht en speelt hierin de gewone mens steeds meer een rol. Als er bijvoorbeeld ergens een overval is geweest worden de camerabeelden hiervan op social media gedeeld en gaan deze beelden soms zelfs de hele wereld over. Het kost tenslotte maar geen of weinig moeite om op de retweetknop te drukken en allerlei zaken met andere mensen te delen. Sommige jongeren geven zelfs aan dat zij niet zonder social media zouden kunnen (CBS, 2015).

Iedereen heeft zo zijn eigen leefstijl op het gebied van social media en schrijft op zijn eigen manier hier dingen op (Baeke, 2014). De een gebruikt veel afkortingen en de ander schrijft volledige zinnen. Er zijn daarom mensen die bang zijn dat de schrijfstijl waarbij er gesproken wordt in telegramstijl en afkortingen worden gebruikt ook steeds meer in het dagelijks leven toegepast zal worden (Waszink en Van Oostendorp, 2012). Deze schrijfstijl wordt over het algemeen met name toegepast op Twitter, omdat je hierbij je belevenissen en gedachten moet samenvatten in 140 leestekens. In dit onderzoek wil ik daarom onderzoeken of dit ook daadwerkelijk zo is en wat de invloed is van Twitter op het taalgebruik van jongeren.

Aanleiding

Social media is nog steeds in opkomst. Jongeren houden zich een groot deel van de dag bezig met het sturen van berichten naar elkaar via Whatsapp. Ook zijn zij op de hoogte van het nieuws via applicaties als Facebook (CBS, 2015). Hierdoor verandert de manier van communiceren van jongeren. Zo wordt hierdoor het persoonlijke en face to face contact onderling steeds minder. Daarnaast worden woorden bijvoorbeeld afgekort en wordt er meer gecommuniceerd door middel van emoticons. Daarom zou ik graag willen onderzoeken wat het effect van Twitter op het schriftelijk taalgebruik van jongeren is.

Relevantie

Door het uitvoeren van dit meesterstuk zal ik graag inzicht willen krijgen in het gebruik van social media onder jongeren en welke invloed Twitter heeft op het taalgebruik van jongeren. Deze informatie zal niet alleen maar relevant zijn voor de docenten van de sectie Nederlands die lesgeven aan de eerstejaars klassen MBO-niveau drie, maar ook voor andere docenten die een vak geven waarbij social media of andere digitale vaardigheden toegepast worden. Niet alleen docenten Nederlands, maar ook zij zouden met de inzichten van dit meesterstuk eventueel aan de slag kunnen.

Context

Dit meesterstuk zal worden uitgevoerd op het ROC van Twente te Enschede. Dit is een school waar verschillende middelbare beroepsopleidingen gevestigd zijn. De school wil in de eerste plaats een goede school zijn voor zowel studenten als medewerkers door te zorgen dat de basiskwaliteit op orde is. Daarnaast wil het graag een verbindende partner voor Twente zijn. Dit uit zich in een aantal ambities, waarin nieuwsgierigheid, verbinden en inspireren belangrijke kernwoorden zijn.

Voor het uitvoeren van dit meesterstuk richt ik me op de leerlingen van de eerste klas die een MBO opleiding niveau 3 volgen. Zij krijgen drie uur Nederlands per week, waarbij er aandacht wordt besteed aan verschillende vaardigheden. Tijdens de lessen valt mij regelmatig op dat er leerlingen zijn die onbewust verschillende taal- of schrijffouten maken. Ook komen er regelmatig opmerkingen voorbij als 'Heb je dat al gelezen op Twitter?' of 'Wow, wat een mooie foto staat er op Instagram. Heb je die al gezien?'.

Probleem- en doelstelling

Social media spelen steeds meer een rol in het leven van jongeren. Zij zijn hier dagelijks over het algemeen veel mee bezig en zien onder andere Twitter als een belangrijk communicatiemiddel (Van den Beemt, 2010). De probleemstelling van dit onderzoek is: Wat is het effect van het gebruik van Twitter op het schriftelijke taalgebruik van jongeren? Hierbij zal de doelstelling centraal staan om uit te zoeken wat het effect is van Twitter op het taalgebruik van leerlingen.

Onderzoeksvraag met deelvragen

De vraag die daarom centraal staat tijdens het uitvoeren van dit meesterstuk is welke invloed het gebruik van Twitter heeft op het taalgebruik van de leerlingen uit het eerste leerjaar MBO niveau 3.

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, heb ik een drietal deelvragen geformuleerd:

1. In welke mate maken de leerlingen gebruik van Twitter?
2. Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?
3. Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?

Hypothese

Mijn verwachting is dat het gebruik van Twitter wel degelijk invloed heeft op het taalgebruik van de leerlingen op het gebied van spelling en interpunctie. Ik vermoed dat de leerlingen niet tot weinig bezig zijn met de opbouw van de zin en de mogelijke spellingsfouten die hierin gemaakt kunnen worden, omdat Twitter één van de meest gebruikte vormen van social media is waarop zij met anderen communiceren. Daarnaast zijn (social) media één van de aspecten is die een mogelijke invloed hebben op de ontwikkelingen of veranderingen binnen een taal (Aukema, 2007). Door dit meesterstuk uit te voeren verwacht ik meer inzicht te krijgen in de verschillende vormen van social media die gebruikt worden onder jongeren en wat met name de invloed van Twitter is op het taalgebruik van jongeren. Hierdoor zal ik beter in staat kunnen zijn om hierop in te spelen tijdens mijn eigen lessen.

2.Theoretisch kader

In het vorige hoofdstuk werd beschreven dat er in dit meesterstuk antwoord wordt gezocht op de vraag welke invloed social media heeft op het taalgebruik van jongeren. Hierbij wordt de focus gelegd op Twitter.

Om hierop een antwoord te kunnen geven, zullen in dit tweede hoofdstuk eerst een aantal kernbegrippen toegelicht worden vanuit de literatuur.

2.1 Het begrip 'Social media'

Social media heeft te maken met het doelgericht online delen en creëren van informatie. Hiervoor is enkel een apparaat nodig waarmee men een verbinding kan maken met internet. In de literatuur (Kaplan en Haenlein, 2010) wordt social media omschreven als een groep internetapplicaties die gebruikmaken van de technologie en de ideologie van Web 2.0 en de creatieve uitwisseling van User Generated Content. Hiermee wordt het internet bedoeld waarin mensen informatie met elkaar uitwisselen. In het begin kende het internet alleen nog maar een leesfunctie, maar door het Web 2.0 werd het ook mogelijk gemaakt om ook zelf informatie te verspreiden.

Vanaf het begin heeft internettechnologie het doel gehad om mensen met elkaar te verbinden (Brenners-Lee, 1999). Het heeft echter een tijd om de mogelijkheden hiervoor ook voor de grote massa beschikbaar waren. Hiervoor moesten namelijk eerst een aantal hulpmiddelen voldoende worden ontwikkeld (Schoondorp, 2010).

Schoondorp (2010) is van mening dat de term 'social media' meer dan een hype is, omdat hierbij de nadruk ligt op de verschuiving naar het menselijke domein. De term 'Social' heeft namelijk te maken met de menselijke neiging om in groepen te leven en het gedrag daarop af te stemmen (Huizinga en Cavanagh, 2009). Het woord 'media' staat voor de middelen die er zijn om informatie over te dragen (Van Dale, 2014).

Hierin vindt er een verschuiving plaats van een zender-ontvanger model naar een zender-zender of ontvanger-ontvanger model, waarin er steeds meer aandacht is voor relatie. Daarom hanteert Schoondorp (2010) de volgende definitie van social media: "Social media faciliteren georganiseerde vormen van gezamenlijk acteren." Er zijn namelijk diverse manieren waarop social media gezamenlijk acteren en groepsvorming ondersteunt. Dit wordt ook duidelijk in de studie van Boyd en Ellison (2007). Zij noemen hierin namelijk de term 'SNS'. Deze afkorting staat voor Sociale Netwerk Sites en houdt in dat webgebaseerde diensten individuen in staat stellen om een publiek of semi-publiek profiel aan te maken binnen een afgebakend systeem, elkaars connecties en objecten te bekijken, andere gebruikers of objecten toe te voegen en te interacteren met elkaar. Social media kan dus het beste worden omschreven als interactieve multimedia toepassingen waarmee mensen interactie met elkaar hebben via het internet, waarbij er gebruik gemaakt kan worden van zowel woord als beeld (Boyd en Ellison, 2007). Onder woord en beeld worden in dit geval alle vormen van online communicatiemiddelen verstaan, zoals bijvoorbeeld gesproken tekst, geschreven tekst, video's en afbeeldingen. Op deze manier kunnen mensen op allerlei manieren hun contacten onderhouden, hun ervaringen delen over dingen en hun mening online zetten.

Het gevolg hiervan is dat er in de tijdsbesteding aan media steeds meer een verschuiving te zien is die vooral ten koste gaat van 'traditionele' media. Televisieprogramma's worden online bekeken, het nieuws wordt op een online pagina gelezen in plaats van in de krant, naar de radio wordt er geluisterd via online streaming en andere muziek wordt gedownload via diverse apps of andere online sites. Daarnaast vindt er steeds meer sociale interactie op het internet plaats via social media. Volgens Leyts (2009) zijn sociale netwerken de plekken waar mensen hun gemeenschappelijke passies delen en samen komen. Hier draait het niet alleen maar om het uitwisselen van informatie en om de gezelligheid, maar ook om het bepalen van een eigen identiteit binnen de groepen die als belangrijk worden ervaren. Hierdoor gaan mensen hun eigen profiel binnen deze netwerken opstellen en geven zij hun mening over allerlei zaken, waarbij het belangrijk is hoe de gegeven mening valt bij anderen en hoe anderen hierop reageren.

Hieronder is een overzicht te vinden van de meest gebruikte en bekende social media (Van den Beemt, 2010):

<i>Social media</i>	<i>Definitie</i>	<i>Voorbeelden</i>
Sociale netwerken	Online omgeving waar mensen informatie plaatsen (tekstfragmenten, foto's, video's, links etc.) en reageren op de informatie van andere gebruikers.	Facebook, MySpace,
Weblogs	Persoonlijke pagina op het web waar de gebruiker informatie opzet die hij of zij wil delen en andere mensen kunnen op deze informatie reageren.	Blogger, Tumblr, Wordpress
Microblogs		Twitter
Video sharing & Photo sharing	Het online plaatsen van afbeeldingen en foto's met het doel om deze bestanden met andere mensen te delen.	YouTube, Instagram,
Online games	Het spelen van (online) games.	Spelspelen.com, Spele.nl, Funnygames.nl
Music sharing and promotion	Het online promoten en delen van eigen muziek.	SellABand
Podcasting	Een audioprogramma dat via internet beschikbaar is.	Spotify

Op basis van onderzoek kan er onderscheid worden gemaakt tussen vier verschillende typen gebruikers van social media (Van den Beemt, 2010):

- Traditionalisten → Mensen die tot deze groep behoren maken geen tot weinig gebruik van social media en consumeren voornamelijk. Zij lezen wel wat andere mensen posten, maar voegen zelf niet of nauwelijks informatie toe.
- Gamers → Mensen die tot deze groep behoren maken regelmatig gebruik van social media om online spellen te spelen.
- Netwerkers → Mensen die tot deze groep behoren maken voornamelijk gebruik van social media om nieuwe contacten op te doen en bestaande contacten te onderhouden. Hierdoor wisselen zij voornamelijk informatie met andere mensen uit.
- Producenten → Mensen die tot deze groep behoren zijn het meest actief op social media als het gaat om het creëren van doelgerichte informatie. Deze informatie wordt zowel geproduceerd als geconsumeerd en uitgewisseld.

Ook is er een onderzoek geweest over de activiteiten van mensen op social media (Royal, 2008). Hieruit bleek dat het uploaden van foto's, het geven van een reactie op foto's of op profielen en aansluiten bij groepen één van de belangrijkste motivaties zijn om gebruik te maken van social media. Status, vermaak en entertainment wordt namelijk gezien als een motivatie om zich aan te sluiten bij een online netwerkgroep (Henkman, 2010). Het 'entertainment aspect' bestaat dus voor een groot deel uit informatie, integratie, status en sociale interactie. De applicatie Whats App is hiervan het meest bekende voorbeeld.

2.2 Het ontstaan van de Nederlandse taal en de veranderingen hierin

In de afgelopen eeuwen hebben zich een aantal taalveranderingen voorgedaan in de geschiedenis van de Nederlandse taal die invloed hebben gehad op de Nederlandse taal. Tot het jaar 1300 was er zelfs niet eens sprake van een algemene en nationale taal. In iedere streek werd toen een eigen dialect gesproken (Van der Horst en Marschall, 2000).

Een algemene taal ontstaat namelijk alleen als het noodzakelijk is. Deze noodzaak groeide voornamelijk tussen 1300 en 1500, omdat er toen een culturele band en handelsverkeer ontstond. Dit kwam door het feit dat er tussen (oorspronkelijk) zelfstandige gebieden een staatkundig verband kwam. Het ontstaan van deze eerste algemene taal verliep vrij ongemerkt en bestond onder andere uit een actief naamvallensysteem. De huidige Nederlandse taal stamt af van het Nederlands van 200 en 300 jaar geleden (Van der Horst en Marschall, 2000).

De verandering van taal verloopt ongemerkt en langzaam, maar het gebeurt eigenlijk wel bij elke taal. Een reden hiervoor is dat taal altijd bruikbaar moet zijn. Hierdoor zouden grote en snelle taalveranderingen ervoor kunnen zorgen dat de verstaanbaarheid van een taal in gevaar komt. Er is zelfs 'een regel' dat drie tot vier generaties met elkaar moeten kunnen blijven spreken zonder hierbij te beseffen dat zij een 'andere taal' spreken (Van der Horst en Marschall, 2000).

De meest opvallende taalverandering die wel snel verloopt is het inburgeren van nieuwe woorden. Een voorbeeld hiervan is de 'Woord van het jaar'-verkiezing die sinds het jaar 2003 elk jaar gehouden wordt door Van Dale. Hierbij wordt per jaar het nieuwste en populairste woord benoemd tot Woord van het Jaar. In 2009 werd dit het woord 'ontvrienden' en in het jaar 2010 het woord 'gedoogregering'. Een groot deel van de woorden die bij deze verkiezing worden uitgeroepen tot 'Woord van het jaar' zijn inmiddels opgenomen in de woordenboeken van Van Dale en zijn inmiddels niet meer weg te denken uit de dagelijkse spreektaal.

Daarnaast vinden er nog een aantal andere taalveranderingen plaats. Hierbij wordt er gedoeld op de verandering van grammatica en uitspraak. Ook is het mogelijk dat er bepaalde woorden verdwijnen uit een taal en de betekenis van woorden verandert. Deze veranderingen verlopen wel langzaam. In de negentiende eeuw werd er nog negatief gedacht over taalveranderingen. Dit veranderde aan het begin van de twintigste eeuw, omdat men toen van mening was dat een taal door veranderingen juist doeltreffender en beter werd. Tegenwoordig is er geen sprake van verbetering, maar ook niet van verval. De taalwetenschap is namelijk van mening dat er niet gemeten kan worden of de ene taal beter is dan de andere en of taalverandering juist een verbetering is of verval betekent (Van der Horst en Marschall, 2000).

Zoals eerder genoemd ontstond de eerste Nederlandse algemene taal rond 1500. Dit was in eerste instantie een geschreven taal, omdat men door de verschillende dialecten niet goed kon verstaan. In de loop der jaren hebben zich daar wel een aantal veranderingen in voorgedaan, maar ook in zeventiende eeuw was er nog geen sprake van een algemene spreektaal vanwege de vele dialecten. Omdat de schrijftaal nog in ontwikkeling was, werden er tussen 1600 en 1700 boeken geschreven over spelling en regels opgesteld op het gebied van grammaticaregels. In de jaren daarna is er nog lang gediscussieerd over taal wat geleid heeft tot strakke regels (Van der Sijs, 2005). Dit had het gevolg dat de ene na de andere taalregel werd bedacht, omdat deze vaak niet helemaal aansloten op de taal die in het dagelijks leven werd gesproken. Zo kwam het systeem van naamvallen in de achttiende eeuw min of meer terug en werden hier, tegen de spreektaal in, regels over gemaakt.

Aan het begin van de negentiende eeuw begon de overheid zich te bemoeien met de spelling, waardoor in 1804 de spelling van woorden voor het eerst werd vastgelegd. De veranderingen die daarna werden doorgevoerd werden vervolgens opnieuw officieel uitgebracht, maar bevatten nog teveel regels om voldoende aansluiting te vinden bij de gesproken taal.

Multatuli vond het eigenlijk maar onzin dat de schrijftaal anders moest zijn dan de spreektaal en verzette zich aan het eind van de negentiende eeuw tegen. Vanaf dat moment is de basis van de huidige Nederlandse taal eigenlijk ontstaan (Van der Horst en Marschall, 2000). Taalkundige R.A. Kollwijn deelde de mening van Multatuli en zette zich in voor de vereenvoudiging van de spelling. Zo richtte hij in 1893 De vereniging tot Vereenvoudiging van onze Spelling en Verbuiging op, waarmee hij een bijdrage heeft geleverd aan de basis van de huidige Nederlandse taal.

De spelling van de Nederlandse taal werd namelijk in het jaar 1947 voor het eerst in de wet vastgelegd. Hierin verdwenen onder andere onnodige dubbele klinkers en de ch in woorden als mensch. Ook werd bijvoorbeeld het woord cigaret veranderd in sigaret en fotograaf werd geschreven als foto. Deze spellingswet werd vervolgens vastgelegd in het jaar 1957 in de vorm van het eerste Groene Boekje (Van der Horst en Marschall, 2000).

Het Groene Boekje is in 1995 op een aantal punten aangepast, waarna er een nieuwe versie van het boekje verscheen. Inmiddels zijn de ontwikkelingen zo ver dat er om de tien jaar een nieuwe versie zal verschijnen van het Groene Boekje om de taal en woordenlijsten actueel te houden.

Een aantal taalveranderingen die in de afgelopen jaren een grote rol hebben gespeeld zijn (Van der Horst en Marschall, 2000):

- Waar en daar/Dat en wat → Driehonderd jaar geleden werd de zin 'Het huis daar ik geboren ben' nog gezegd. Tegenwoordig wordt dit gezien als een foute zin en hoort het 'Het huis waar ik geboren ben' te zijn. Eenzelfde ontwikkeling speelt in het geval van de woorden 'dat' en 'wat'. Officieel is het namelijk 'Het boek dat ik gisteren las'. Echter wordt hierbij nog vaak het woord dat vervangen door wat, waardoor de zin 'Het boek wat ik gisteren las' ontstaat. Wellicht vind er hierin in de toekomst nog verandering plaats als dit proces hetzelfde verloopt als de waar- of daarkwestie.
- Om → Het woord 'om' wordt in de Nederlandse taal vaak gebruikt, volgens sommige schoolboeken zelfs te vaak. Oorspronkelijk is het woord namelijk bedoeld om een doel aan te geven. Een voorbeeld hiervan is de zin 'De politie doet er alles aan om de dader op te sporen'. Echter wordt het woord ook steeds vaker gebruikt in andere zinnen. Hiervan is de zin 'Zij koesterde de wens (om) nog een keer met dolfijnen te zwemmen'. Officieel hoort het woord 'om' niet in deze zin te staan, maar dit wordt wel steeds vaker toegepast.
- Hun → In de spreektaal wordt dit woord steeds vaker als onderwerp gebruikt, terwijl er toch op school (aan)geleerd wordt dat zinnen als 'Hun hebben ...' worden beschouwd als slordig taalgebruik. Vroeger werd het gebruik van het woord 'hun' gezien als een woord dat werd gebruikt door mensen uit een lager milieu en ongeschoolde mensen. Tegenwoordig wordt het woord steeds meer op deze manier gebruikt, ondanks dat dit geen officiële regel is. Hoe lang en of dit zo blijft is iets wat in de toekomst zal blijken, maar over het algemeen is hierover veel verzet.
- Het meewerkend voorwerp → Op het gebied van het meewerkend voorwerp is er vanaf de Middeleeuwen al constant een ontwikkeling. In de Nederlandse taal is namelijk de derde naamval verdwenen, waardoor andere taalelementen zijn overgenomen. Zo werd bijvoorbeeld in de zestiende en de zeventiende eeuw de zin 'hem gruwte ervan' veranderd in 'hij gruwde daarvan'. Hierin is te zien dat het meewerkend voorwerp werd vervangen door een onderwerp, omdat hem verandert in hij. Daarnaast wordt het meewerkend voorwerp soms vervangen door voor of aan. Zo werd er in de negentiende eeuw 'Ik kocht haar een jas' gezegd en wordt er tegenwoordig gesproken in 'Ik kocht een jas voor haar'.
- Dan → Dit woord wordt steeds vaker weggelaten in een zin. Een voorbeeld hiervan is de zin 'Mocht daar niemand aanwezig zijn, kun je je daar melden.' Vroeger werd in deze zin nog het woord 'dan' voor het woord 'kun' geplaatst, maar tegenwoordig wordt dit steeds minder gedaan.

De ontwikkeling van taal heeft bewezen dat het eigenlijk nooit stil heeft gestaan en ook niet stil zal blijven staan. (Aukema, 2007). Daarop hebben de onderstaande aspecten een mogelijke invloed:

- (Social) Media → De schriftelijke communicatie wordt door media als radio en televisie regelmatig vervangen door mondelingen communicatie. Daarentegen is social media wel steeds meer in opkomst, waarbij er voornamelijk schriftelijk communicatie wordt toegepast. Dit wordt gedaan op een kort en bondige wijze.
- Onderwijs → In tegenstelling tot vroeger is onderwijs niet alleen maar voor de elite en volgen steeds meer mensen onderwijs.
- ABN (Algemeen Beschaafd Nederlands) → Deze standaard van de Nederlandse taal werd honderd jaar geleden alleen nog maar in de grote steden gesproken. Tegenwoordig wordt deze taal in vrijwel heel Nederland gesproken.
- De samenleving → Taal speelt steeds meer een grote rol in de samenleving. Zo worden ongeschreven wetten steeds vaker vervangen door een reglement en wordt er ook in organisaties meer taal gebruikt dan voorheen. Dit zorgt ervoor dat er meer wordt geluisterd, gepraat, gelezen en geschreven.
- Meer talen → In de huidige tijd zijn er meer talen aanwezig in de maatschappij dan voorheen. Zo worden er op scholen verschillend moderne talen onderwezen en spelen deze vreemde talen ook in het dagelijks leven steeds meer een rol, onder andere door muziek, films en televisieprogramma's. Dit zorgt ervoor dat er steeds meer woorden uit vreemde talen in de Nederlandse taal worden opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de woorden computer, cadeau en fictie.
- Diverse nationaliteiten → Doordat er in Nederland verschillende mensen met verschillende nationaliteiten wonen, is de Nederlandse taal niet meer de standaard moedertaal van de mensen die in Nederland wonen. Dit heeft invloed op de Nederlandse taal, omdat met deze andere talen regelmatig rekening gehouden moet worden.
- De Taalunie → De Nederlandse Taalunie is in 1980 ingesteld door Nederland en België. Hierin is afgesproken dat de spelling van de Nederlandse taal alleen veranderd kan worden door België en Nederland samen. Het doel van deze Taalunie is: 'De integratie van Nederland en letteren in de ruimste zin'.

2.3 Twitter

Twitter is een vorm van social media die onder de categorie van de microblog valt en is in 2006 ontwikkeld. Op Twitter worden korte stukjes tekst online geplaatst die op een directe manier worden uitgewisseld met andere gebruikers, ook wel volgers genoemd. Dit kunnen mensen zijn die je persoonlijk kent, maar ook artiesten, andere bekendheden, fictieve figuren of politieke partijen. Twitter is een vorm van social media die asymmetrisch is (Naaman, 2010). Dit houdt in dat gebruiker A gebruiker B kan volgen, maar dat dat niet automatisch zegt dat gebruiker B gebruiker A ook moet volgen.

De korte stukjes tekst bestaan uit maximaal 140 leestekens en verschijnen alleen in jou eigen tijdlijn en in die van de mensen die jou volgen. Doordat de teksten zo kort zijn, moet je goed nadenken over de woordkeuze en geen lange zinnen of woorden gebruiken. Hierdoor worden er ook regelmatig woorden afgekort. Als het niet lukt om iets in maximaal 140 tekens kwijt te kunnen, is het mogelijk om een tweede tweet achter de eerste tweet aan te sturen. Hierbij is het mogelijk om de aanduidingen 1/2 en 2/2 te gebruiken, zodat het voor andere mensen duidelijk is dat de tweet uit meerdere delen bestaat. Ondanks deze mogelijkheid houdt het merendeel van de twitteraars zich aan de limiet van de vastgestelde 140 leestekens, omdat zij het juist prettig vinden om iets kort en krachtig te formuleren (Rodgers, 2011).

Met een hashtag wordt meestal aangegeven over welk onderwerp de tweet gaat. Hiermee geef je als twitteraar een soort label aan jouw uiting. Deze hashtag begint vaak met een hekje (#) en wordt gevolgd door het onderwerp. Zo wordt de hashtag #tvoh vaak gebruikt als er een tweet wordt geplaatst over het populaire programma The voice of Holland. Op deze manier zien jouw volgers in één blik over welk onderwerp je tweet gaat. Ook kan er op een bepaalde hashtag gezocht worden met het doel om alle tweets te kunnen zien waarin de hashtag voorkomt. Op die manier kun je lezen hoe de rest van de mensen over iets denkt.

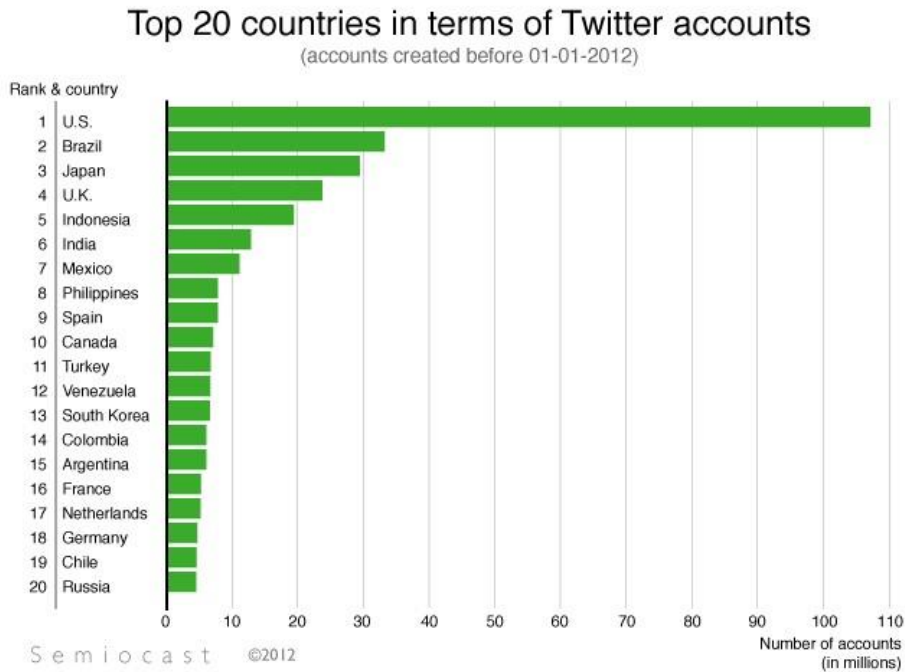
Daarnaast is de hashtag 'durf te vragen' (dtv) een veelgebruikte hashtag. Deze hashtag wordt door een twitteraar gebruikt als hij of zij een vraag niet alleen maar aan de eigen volgers wil voorleggen, maar ook makkelijk te vinden wil zijn voor andere mensen die mogelijk een antwoord weten op de gestelde vraag.

Sommige mensen hebben een afgeschermd profiel en zijn hierdoor niet zichtbaar als je op hun naam zoekt via de hashtags en de zoekbalken. Deze berichten zijn alleen zichtbaar als je de desbetreffende gebruiker een volgorzoek stuurt en hij of zij dit verzoek accepteert.

Hashtags komen steeds vaker voor op Twitter en worden steeds meer toegepast (Rodgers, 2011). Ook op andere social media komen hashtags steeds meer voor, onder andere op Facebook. Hierbij is het nog niet mogelijk om op de hashtags te klikken, maar op deze manier wordt het wel duidelijk waar het geplaatste bericht over gaat.

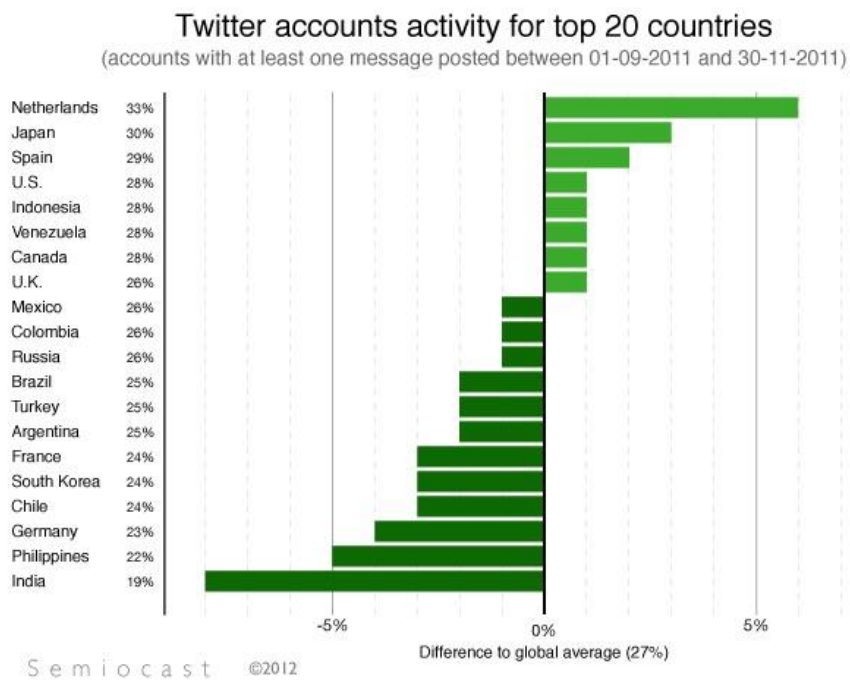
Op Twitter is het ook mogelijk om een overzicht te zien van de onderwerpen waar op dat moment het meest over gesproken wordt op Twitter door middel van hashtags. Dit worden ook wel 'Trending Topics' genoemd. Meestal zijn dit opmerkelijke nieuwsberichten of berichten over populaire tv-programma's. Deze kunnen ook nog eens gefilterd worden op verschillende kenmerken, zodat je bijvoorbeeld kunt zien welke onderwerpen op dat moment het meest besproken worden in een land.

Twitteraars worden soms ook wel 'Tweeps' genoemd en zijn over de gehele wereld actief. Hiermee is het één van de meest gebruikte social media. Wereldwijd zijn er namelijk zo'n 200 miljoen actieve gebruikers van Twitter (Sysomos Inc, 2010). Zij twitteren gezamenlijk heel veel tweets per dag, namelijk 155 miljoen. In het jaar 2012 kon hierin de onderstaande verdeling worden gemaakt (Semiocast, 2012):

Figuur 1: De meest actieve landen op het gebied van Twitter.

Twitter kent een hoop actieve accounts, maar er bestaan ook twitteraccounts die niet of zelden in gebruik zijn. Daarom is er in het jaar 2012 onderzoek gedaan door Semiocast naar de twitteractiviteit van een aantal landen. Hierin wordt er een monitor gepubliceerd over het wereldwijde gebruik van Twitter aan de hand van technologie die zich onder andere richt op locatie-identificatie. Hieruit blijkt dat in Nederland veel getwitterd wordt. Hierdoor staat Nederlands bovenaan als land met de meeste actieve twitteraccounts. Zo post bijvoorbeeld 33 procent van de Nederlanders in drie maanden in ieder geval één tweet en hiermee ligt dat percentage nog hoger dan in de Verenigde Staten (Semiocast, 2012):

Figuur 2: Aantal percentage dat actief is op Twitter per land.

3. Opzet van het onderzoek

Voordat er een onderzoek uitgevoerd kan worden is het belangrijk om te bepalen wat voor onderzoeksmethoden er gebruikt zullen worden. In dit hoofdstuk worden deze methoden uitgelegd en toegelicht.

3.1 Onderzoeksvraag

De geformuleerde probleemstelling heeft het resultaat gehad dat de volgende onderzoeksvraag is ontstaan: 'Wat is de invloed van het gebruik van Twitter op het taalgebruik van leerlingen uit het eerste leerjaar MBO Niveau 3?'.

3.2 Deelvragen

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag zijn de onderstaande deelvragen geformuleerd:

1. In welke mate maken de leerlingen gebruik van Twitter?
2. Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?
3. Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?

Ik heb voor deze deelvragen gekozen in de genoemde volgorde, omdat je eerst moet weten wat social media is en welke vormen er hiervan gebruikt worden door de leerlingen om uiteindelijk specifiek te kunnen kijken naar één vorm hiervan, namelijk Twitter. Daarnaast is het van belang om te weten hoe de Nederlandse taal is ontstaan en welke taalveranderingen er in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Wanneer dit duidelijk is, zal er gekeken kunnen worden welke van deze veranderingen een rol spelen bij het gebruik van Twitter.

3.3 Instrumenten en soort onderzoek

Per deelvraag zijn er een aantal keuzes gemaakt in meetinstrumenten. Deze keuzes zijn in deze paragraaf per deelvraag toegelicht.

- *Deelvraag 1: In welke mate maken de leerlingen gebruik van Twitter?*
Bij deze deelvraag neem ik een enquête af met het doel om een beter beeld te krijgen van de doelgroep en hun gedrag op het gebied van social media, waarbij de focus ligt op Twitter. Deze enquête bestaat uit vragen over het algemeen gebruik van social media, in welke mate de leerlingen gebruik maken van Twitter en of zij op Twitter zich bewust zijn van de (spel)fouten die zij in een tweet kunnen maken.
- *Deelvraag 2: Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?*
Bij deze deelvraag probeer ik een zo'n duidelijk mogelijk beeld van het ontstaan van de Nederlandse taal en de taalveranderingen van de afgelopen jaren te schetsen door het bestuderen en behandelen van literatuur.
- *Deelvraag 3: Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?*
Bij deze deelvraag laat ik twee verschillende groepen van 50 leerlingen (25 niet-twitteraars en 25 twitteraars) dezelfde schrijfpdracht uitvoeren met het doel om een beeld te kunnen vormen van de effect dat het gebruik van Twitter heeft op het schriftelijk taalgebruik. Hierbij gaat het om een schrijfpdracht waarbij zij een tekst moeten samenvatten in 140 tekens. Hiervoor heb ik gekozen, omdat de leerlingen op Twitter ook geacht worden om in 140 tekens bepaalde gevoelens of belevenissen te delen met anderen en ik hierdoor beter de vergelijking kan maken tussen mensen die geen Twitter gebruiken en mensen die wel actief zijn op Twitter.

Door deze manier van onderzoek wordt er tijdens deze module gewerkt aan een kwalitatief onderzoek. Dit komt mede doordat er sprake is van open onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag is vrij breed gesteld en er is sprake van geen tot weinig voorkennis. Het onderzoek richt zich op het verkrijgen van informatie over wat leeft onder een bepaalde doelgroep, in dit geval leerlingen uit het eerste jaar die een mbo-opleiding niveau drie volgen. Bij kwalitatief onderzoek draait het dus voornamelijk om het verkrijgen van inzichten en daar is sprake van bij het onderzoek van deze module. Het doel van dit onderzoek is namelijk om inzicht te krijgen in het gebruik van social media onder een bepaalde groep en wat voor invloed het gebruik van Twitter mogelijk heeft op hun taalgebruik. Gegevens van ervaringen vormen hiervan de basis, omdat er weinig specifieke cijfers of gegevens aan bod komen. Door de verkregen gegevens te verwerken, wordt er getracht om een lijn in de verzamelde gegevens te ontdekken (Baarda, 2009). Hierdoor kan er een indicatie worden gegeven over wat er speelt binnen de onderzochte doelgroep.

3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Dit onderzoek kan als betrouwbaar worden beschouwd, omdat hierin naar zowel niet-twitteraars als twitteraars wordt gekeken en de resultaten van beide doelgroepen met elkaar worden vergeleken. Hierdoor is er sprake van een onderzoeksgroep en een controle groep. Om deze betrouwbaarheid te versterken heb ik bij de analyse van de schrijfpodracht tien tweets per doelgroep vergeleken en de resterende tweets die een soortgelijke opbouw kende buiten beschouwing gelaten, omdat deze niets extra's aan het onderzoek toevoegen. Door hierbij te kiezen voor een relatief kleine groep blijven de resultaten overzichtelijk en meer betrouwbaar dan als ik gekozen zou hebben voor een grotere groep.

Door de manier van enquêteren wordt er belangrijke informatie over het gedrag op social media van de doelgroep gewonnen, waarbij er doelgericht naar het gedrag op Twitter wordt gevraagd. Dit maakt dat er gemeten wordt wat ik als onderzoeker graag wil weten.

Daarnaast draagt de samenvattingsopdracht hieraan bij, omdat aan de hand van deze resultaten bepaalde conclusies te trekken zijn die aansluiten bij de gestelde onderzoeksvraag. Op deze manier wordt er gericht gekeken naar de benodigde gegevens en is er sprake van een valide meetinstrumenten.

Voor het beantwoorden van de tweede opgestelde deelvraag wordt er gebruik gemaakt van literatuur. Hierdoor ontstaat er een duidelijk beeld van het ontstaan van de Nederlandse taal en welke veranderingen hierin zich al hebben voorgedaan. (Van der Horst en Marschall, 2000). Vervolgens wordt er hierbij beschreven hoe bepaalde taalveranderingen zich in de toekomst mogelijk voortzetten. Er is voor deze volgorde van bespreken gekozen, omdat je pas conclusies kunt trekken over de hedendaagse taal als er informatie aanwezig is over hoe eerdere taalveranderingen zijn verlopen. Hierbij heb ik de meest belangrijke en opvallende veranderingen benoemd, waardoor er nog meer sprake is van betrouwbaarheid in dit onderzoek.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van dit meesterstuk beschreven. Dit wordt gedaan door de ontvangen en bestudeerde informatie eerst te inventariseren, waarna ik deze heb verwerkt. De verwerkingen hiervan geven antwoord op de opgestelde deelvragen van dit onderzoek.

4.1 Deelvraag 1: In welke mate maken de leerlingen gebruik van Twitter?

In het theoretisch kader is al toegelicht wat er verstaan wordt onder de term 'social media'. Hieruit blijkt dat social media omschreven kan worden als interactieve multimedia toepassingen waarmee mensen interactie met elkaar hebben via het internet, waarbij er gebruikt kan worden gemaakt van zowel woord als beeld (Boyd en Ellison, 2007). De gebruikers van social media zijn in een aantal typen te onderscheiden (Van den Beemt, 2010), deze worden ook benoemd en omschreven in het theoretisch kader. Maar welke vormen van social media worden er nou gebruikt onder de leerlingen van het eerste leerjaar MBO-niveau 3?

Om dit te onderzoeken heb ik onder 50 leerlingen een enquête afgenomen, zie hiervoor bijlage zes. Hierin heb ik aan de leerlingen vragen gesteld over welke vormen van social media zij gebruiken, in welke mate en op welke wijze.

De (meest) gebruikte vormen van social media

Op het gebied van social media wordt er door de leerlingen het meest gebruik gemaakt van WhatsApp, Facebook, Twitter en Instagram. Dit komt overeen met een deel van de vormen van social media die het meest bekend zijn. Dit wordt zichtbaar in de onderstaande tabellen. De meest opvallende zaken heb ik hierin geel gemarkeerd:

Antwoord	Aantal keer ingevuld
Facebook	50
Twitter	48
Instagram	36
Snapchat	31
WhatsApp	50
LinkedIn	12
YouTube	50
Anders, namelijk.....	0

Figuur 3: resultaten welke vormen van social media het meest bekend zijn bij de leerlingen.

Hierin valt op dat alle leerlingen bekend zijn met zowel Facebook als WhatsApp. Dit wordt versterkt door het feit dat dit ook één van de meest gebruikte vormen van social media zijn. Dit is te zien in de onderstaande twee figuren:

Antwoord	Aantal keer ingevuld
Facebook	43
Twitter	34
Instagram	21
Snapchat	19
WhatsApp	50
LinkedIn	2
YouTube	47
Anders, namelijk.....	0

Figuur 4: resultaten welke vormen van social media gebruikt worden door de leerlingen.

Antwoord	Aantal keer ingevuld
Facebook	19
Twitter	28
Instagram	0
Snapchat	0
WhatsApp	32
LinkedIn	0
YouTube	0
Anders, namelijk.....	0

Figuur 5: resultaten van de meest gebruikte vorm van social media.

Als er een keuze gemaakt moet worden, geven de leerlingen aan dat zij het meest gebruik maken van de applicatie WhatsApp. Twitter staat op de tweede plek en Facebook wordt als derde vorm van social media vaak gebruikt. Deze drie zijn ook het meest bekend en hierop worden er voornamelijk gebruik gemaakt van tekstberichten.

De mate waarin er gebruikt wordt gemaakt van Twitter

De ondervraagde leerlingen zijn op vroege leeftijd bekend geraakt met Twitter. Zo geeft een groot van de leerlingen aan dat zij al drie jaar gebruik maakt van Twitter. Er zijn zelfs enkele leerlingen die aangeven dat zij al langer dan drie jaar hiervan gebruik maken. Dit wordt zichtbaar in de onderstaande tabel:

Antwoord	Aantal keer ingevuld
Minder dan 1 jaar	0
1 jaar	0
2 jaar	3
3 jaar	18
4 jaar	5
Langer dan vier jaar	2
Anders, namelijk.....	0

Figuur 6: resultaten van de vraag hoelang de leerlingen al gebruik maken van Twitter.

Ondanks dat de leerlingen op verschillende leeftijden actief zijn geworden op Twitter hebben zij wel weer met elkaar gemeen dat zij minstens 12,5 procent van de dag actief zijn op Twitter. Een groot deel van de leerlingen geeft namelijk aan dat zij meer dan drie uur per dag besteden aan Twitter, zie hiervoor de onderstaande tabel:

Antwoord	Aantal keer ingevuld
0.5 tot een uur per dag	0
1 tot 1,5 uur per dag	2
2 tot 3 uur per dag	5
Meer dan 3 uur per dag	21

Figuur 7: resultaten van de vraag hoelang de leerlingen actief zijn op Twitter per dag.

In de drie uur die de leerlingen sowieso besteden aan Twitter wordt er heel wat informatie uitgewisseld en verstuurd. Zo geeft het grootste deel van de leerlingen aan dat zij meer dan tien tweets per week versturen:

Antwoord	Aantal keer ingevuld
0 tot 3 tweets per week	1
3 tot 5 tweets per week	1
5 tot 10 tweets per week	6
Meer dan tien tweets per week	22

Figuur 8: resultaten van het aantal tweets dat gemiddeld per week wordt verstuurd door de leerlingen.

Zoals in het bovenstaande figuur duidelijk wordt, is er maar een enkeling die relatief weinig actief is op Twitter.

De wijze waarop er gebruikt wordt gemaakt van Twitter

Zoals beschreven staat in het theoretisch kader zijn er verschillende redenen mogelijk om gebruik te maken van social media en kunnen op basis hierop gebruikers worden onderscheiden in een aantal typen (Van den Beemt, 2010). Ook de leerlingen hebben hun eigen redenen om gebruik te maken van Twitter, waarvan het onderhouden van contact één van de voornaamste redenen is:

Antwoord	Aantal keer ingevuld
Om mijn contacten te onderhouden	19
Om aan mensen te laten weten wat ik aan het doen ben	1
Om filmpjes of foto's te bekijken	1
Om op de hoogte te blijven van het nieuws	7
Om spelletje te spelen	0
Anders, namelijk	0

Figuur 9: resultaten van de motivatie om gebruik te maken van Twitter.

De leerlingen zijn dus graag op de hoogte van wat er in het leven van hun contacten speelt. Bij het communiceren op Twitter wordt er gebruik gemaakt van zowel tekst- als beeldberichten. Een aantal van 23 leerlingen geeft namelijk aan voornamelijk via tekstberichten te communiceren en de resterende 5 ondervraagden geeft aan dat zij dit doen via beeldberichten.

De leerlingen die voornamelijk via tekstberichten communiceren doen dit over het algemeen zonder nadenken en controleren hun berichten niet op (spel)fouten. Hier denken zij niet bij na of ze gaan ervan uit dat zij de Nederlandse taal wel beheersen en het dus niet nodig is om het bericht te controleren:

Antwoord	Aantal keer ingevuld
Ja, ik controleer mijn berichten altijd voor ik ze verstuur.	0
Ja, ik controleer mijn berichten vaak voor ik ze verstuur.	1
Nee, ik ga ervan uit dat er geen (spel)fouten in mijn berichten zitten.	2
Nee, daar denk ik niet aan of daar let ik niet op.	25

Figuur 10: resultaten van de controle die de leerlingen uitvoeren bij het versturen van een tweet.

Conclusie

De resultaten en uitkomsten van deze enquête tonen aan dat er door de leerlingen actief gebruik wordt gemaakt van Twitter, door de meeste leerlingen zelfs meer dan drie uur per dag. Dit wordt voornamelijk gedaan met het doel om contacten te onderhouden. Hiermee kan deze grote groep leerlingen worden gezien als netwerkers. Volgens Van den Beemt (2010) zijn dit mensen die gebruik maken van social media om nieuwe contacten op te doen en bestaande contacten te onderhouden, waarbij er onderlinge informatie wordt uitgewisseld. Dit heeft volgens Royal (2008) te maken met het feit dat het uploaden van foto's, het geven van reactie op foto's of profielen en het hebben van aansluiting bij een groep één van de belangrijkste motivaties is om gebruik te maken van social media. Een klein deel van de leerlingen valt onder het producenttype, omdat zij in de enquête hebben aangegeven dat zij Twitter gebruiken om op de hoogte zijn van het nieuws. Bij beide motivaties speelt het 'entertainment aspect' een rol, omdat dit bestaat uit informatie, integratie, status en sociale interactie. (Royal, 2008).

Ongeacht de verschillende redenen om gebruik te maken van Twitter wordt dit door de leerlingen gedaan door zowel woord als beeld. Dit zijn gegevens die overeen komen met studie van Boyd en Ellison (2007). Hierin wordt namelijk beschreven dat social media het beste kan worden omschreven als interactieve multimedia toepassingen waarin mensen interactie met elkaar hebben via het internet, waarbij er gebruik wordt gemaakt kan worden van zowel woord als beeld.

Twitter wordt dus door veel leerlingen gebruikt, waarbij de uitwisseling van berichten centraal staat. Dit wordt zowel door woord als beeld gedaan en daarmee worden de begrippen bevestigd die in de theorie beschreven staan. Bij het versturen let een merendeel van de leerlingen niet op mogelijke (spel)fouten, iets wat aan zou kunnen geven dat de samenleving een rol speelt in de manier waarop mensen omgaan met hun taalgebruik.

4.2 Deelvraag 2: Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?

In het theoretisch kader is er al gesproken over het ontstaan van de Nederlandse taal en de veranderingen die zich hierin hebben voorgedaan.

De verandering van taal verloopt ongemerkt en langzaam, maar het gebeurt eigenlijk wel bij elke taal. Een reden hiervoor is dat taal altijd bruikbaar moet zijn. Hierdoor zouden grote en snelle taalveranderingen ervoor kunnen zorgen dat de verstaanbaarheid van een taal in gevaar komt. Er is zelfs 'een regel' dat drie tot vier generaties met elkaar moeten kunnen blijven spreken zonder hierbij te beseffen dat zij een 'andere taal' spreken (Van der Horst en Marschall, 2000).

De meest opvallende taalverandering die wel snel verloopt is het inburgeren van nieuwe woorden. Een voorbeeld hiervan is de 'Woord van het jaar'-verkiezing die sinds het jaar 2003 elk jaar gehouden wordt door Van Dale. Hierbij wordt per jaar het nieuwste en populairste woord benoemd tot Woord van het Jaar. Een groot deel van de woorden die bij deze verkiezing worden uitgeroepen tot 'Woord van het jaar' zijn inmiddels opgenomen in de woordenboeken van Van Dale en zijn inmiddels niet meer weg te denken uit de dagelijkse spreektaal.

Daarnaast vinden er nog een aantal andere taalveranderingen plaats. Hierbij wordt er gedoeld op de verandering van grammatica en uitspraak. Ook is het mogelijk dat er bepaalde woorden verdwijnen uit een taal en de betekenis van woorden verandert. Deze veranderingen verlopen wel langzaam. In de negentiende eeuw werd er nog negatief gedacht over taalveranderingen. Dit veranderde aan het begin van de twintigste eeuw, omdat men toen van mening was dat een taal door veranderingen juist doeltreffender en beter werd. Tegenwoordig is er geen sprake van verbetering, maar ook niet van verval. De taalwetenschap is namelijk van mening dat er niet gemeten kan worden of de ene taal beter is dan de andere en of taalverandering juist een verbetering is of verval betekent (Van der Horst en Marschall, 2000).

De eerste Nederlandse algemene taal ontstond rond het jaar 1500. Dit was in eerste instantie een geschreven taal, omdat men door de verschillende dialecten niet goed kon verstaan. In de loop der jaren hebben zich daar wel een aantal veranderingen in voorgedaan, maar ook in zeventiende eeuw was er nog geen sprake van een algemene spreektaal vanwege de vele dialecten. Omdat de

schrijftaal nog in ontwikkeling was, werden er tussen 1600 en 1700 boeken geschreven over spelling en regels opgesteld op het gebied van grammaticaregels. In de jaren daarna is er nog lang gediscussieerd over taal wat geleid heeft tot strakke regels (Van der Sijs, 2005). Dit had het gevolg dat de ene na de andere taalregel werd bedacht, omdat deze vaak niet helemaal aansloten op de taal die in het dagelijks leven werd gesproken. Zo kwam het systeem van naamvallen in de achttiende eeuw min of meer terug en werden hier, tegen de spreektaal in, regels over gemaakt.

Aan het begin van de negentiende eeuw begon de overheid zich te bemoeien met de spelling, waardoor in 1804 de spelling van woorden voor het eerst werd vastgelegd. De veranderingen die daarna werden doorgevoerd werden vervolgens opnieuw officieel uitgebracht, maar bevatten nog teveel regels om voldoende aansluiting te vinden bij de gesproken taal.

Multatuli vond het eigenlijk maar onzin dat de schrijftaal anders moest zijn dan de spreektaal en verzette zich aan het eind van de negentiende eeuw tegen. Vanaf dat moment is de basis van de huidige Nederlandse taal eigenlijk ontstaan (Van der Horst en Marschall, 2000). Taalkundige R.A. Kolléwijn deelde de mening van Multatuli en zette zich in voor de vereenvoudiging van de spelling. Zo richtte hij in 1893 De vereniging tot Vereenvoudiging van onze Spelling en Verbuiging op, waarmee hij een bijdrage heeft geleverd aan de basis van de huidige Nederlandse taal.

De spelling van de Nederlandse taal werd namelijk in het jaar 1947 voor het eerst in de wet vastgelegd. Hierin verdwenen onder andere onnodige dubbele klinkers en de ch in woorden als mensch. Ook werd bijvoorbeeld het woord sigaret veranderd in sigaret en fotograaf werd geschreven als fotograaf. Deze spellingswet werd vervolgens vastgelegd in het jaar 1957 in de vorm van het eerste Groene Boekje (Van der Horst en Marschall, 2000). Het Groene Boekje is in 1995 op een aantal punten aangepast, waarna er een nieuwe versie van het boekje verscheen. Inmiddels zijn de ontwikkelingen zo ver dat er om de tien jaar een nieuwe versie zal verschijnen van het Groene Boekje om de taal en woordenlijsten actueel te houden.

Een aantal taalveranderingen die in de afgelopen jaren een grote rol hebben gespeeld zijn (Van der Horst en Marschall, 2000):

- Waar en daar/Dat en wat → Driehonderd jaar geleden werd de zin 'Het huis daar ik geboren ben' nog gezegd. Tegenwoordig wordt dit gezien als een foute zin en hoort het 'Het huis waar ik geboren ben' te zijn. Eenzelfde ontwikkeling speelt in het geval van de woorden 'dat' en 'wat'. Officieel is het namelijk 'Het boek dat ik gisteren las'. Echter wordt hierbij nog vaak het woord dat vervangen door wat, waardoor de zin 'Het boek wat ik gisteren las' ontstaat. Wellicht vind er hierin in de toekomst nog verandering plaats als dit proces hetzelfde verloopt als de waar- of daarkwestie.
- Om → Het woord 'om' wordt in de Nederlandse taal vaak gebruikt, volgens sommige schoolboeken zelfs te vaak. Oorspronkelijk is het woord namelijk bedoeld om een doel aan te geven. Een voorbeeld hiervan is de zin 'De politie doet er alles aan om de dader op te sporen'. Echter wordt het woord ook steeds vaker gebruikt in andere zinnen. Hiervan is de zin 'Zij koesterde de wens (om) nog een keer met dolfijnen te zwemmen'. Officieel hoort het woord 'om' niet in deze zin te staan, maar dit wordt wel steeds vaker toegepast.
- Hun → In de spreektaal wordt dit woord steeds vaker als onderwerp gebruikt, terwijl er toch op school (aan)geleerd wordt dat zinnen als 'Hun hebben ...' worden beschouwd als slordig taalgebruik. Vroeger werd het gebruik van het woord 'hun' gezien als een woord dat werd gebruikt door mensen uit een lager milieu en ongeschoolde mensen. Tegenwoordig wordt het woord steeds meer op deze manier gebruikt, ondanks dat dit geen officiële regel is. Hoe lang en of dit zo blijft is iets wat in de toekomst zal blijken, maar over het algemeen is hierover veel verzet.
- Het meewerkend voorwerp → Op het gebied van het meewerkend voorwerp is er vanaf de Middeleeuwen al constant een ontwikkeling. In de Nederlandse taal is namelijk de derde naamval verdwenen, waardoor andere taalelementen zijn overgenomen. Zo werd bijvoorbeeld

in de zestiende en de zeventiende eeuw de zin 'hem gruwet ervan' veranderd in 'hij gruwet daarvan'. Hierin is te zien dat het meewerkend voorwerp werd vervangen door een onderwerp, omdat hem verandert in hij.

Daarnaast wordt het meewerkend voorwerp soms vervangen door voor of aan. Zo werd er in de negentiende eeuw 'Ik kocht haar een jas' gezegd en wordt er tegenwoordig gesproken in 'Ik kocht een jas voor haar'.

- Dan → Dit woord wordt steeds vaker weggelaten in een zin. Een voorbeeld hiervan is de zin 'Mocht daar niemand aanwezig zijn, kun je je daar melden.' Vroeger werd in deze zin nog het woord 'dan' voor het woord 'kun' geplaatst, maar tegenwoordig wordt dit steeds minder gedaan.

De ontwikkeling van taal heeft bewezen dat het eigenlijk nooit stil heeft gestaan en ook niet stil zal blijven staan. (Aukema, 2007). Daarop hebben de onderstaande aspecten een mogelijke invloed:

- (Social) Media → De schriftelijke communicatie wordt door media als radio en televisie regelmatig vervangen door mondelingen communicatie. Daarentegen is social media wel steeds meer in opkomst, waarbij er voornamelijk schriftelijk communicatie wordt toegepast. Dit wordt gedaan op een kort en bondige wijze.
- Onderwijs → In tegenstelling tot vroeger is onderwijs niet alleen maar voor de elite en volgen steeds meer mensen onderwijs.
- ABN (Algemeen Beschaafd Nederlands) → Deze standaard van de Nederlandse taal werd honderd jaar geleden alleen nog maar in de grote steden gesproken. Tegenwoordig wordt deze taal in vrijwel heel Nederland gesproken.
- De samenleving → Taal speelt steeds meer een grote rol in de samenleving. Zo worden ongeschreven wetten steeds vaker vervangen door een reglement en wordt er ook in organisaties meer taal gebruikt dan voorheen. Dit zorgt ervoor dat er meer wordt geluisterd, gepraat, gelezen en geschreven.
- Meer talen → In de huidige tijd zijn er meer talen aanwezig in de maatschappij dan voorheen. Zo worden er op scholen verschillend moderne talen onderwezen en spelen deze vreemde talen ook in het dagelijks leven steeds meer een rol, onder andere door muziek, films en televisieprogramma's. Dit zorgt ervoor dat er steeds meer woorden uit vreemde talen in de Nederlandse taal worden opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de woorden computer, cadeau en fictie.
- Diverse nationaliteiten → Doordat er in Nederland verschillende mensen met verschillende nationaliteiten wonen, is de Nederlandse taal niet meer de standaard moedertaal van de mensen die in Nederland wonen. Dit heeft invloed op de Nederlandse taal, omdat met deze andere talen regelmatig rekening gehouden moet worden.
- De Taalunie → De Nederlandse Taalunie is in 1980 ingesteld door Nederland en België. Hierin is afgesproken dat de spelling van de Nederlandse taal alleen veranderd kan worden door België en Nederland samen. Het doel van deze Taalunie is: 'De integratie van Nederland en letteren in de ruimste zin'.

Conclusie

Taalverandering is van alle tijden en vindt voortdurend plaats. Zo verandert niet alleen maar de spelling en uitspraak van woorden, maar is het ook een komen en gaan van woorden. De ontwikkeling van nieuwe woorden is een ontwikkeling die snel verloopt in vergelijking met de veranderende spelling en uitspraak.

Het jaar 1947 is in de geschiedenis van de Nederlandse taal een belangrijk jaar geweest, omdat in dit jaar de eerste officiële spelling werd vastgelegd. (Van der Horst en Marschall, 2000). De meest grote veranderingen hierin in vergelijking met eerdere jaren of eeuwen waren onder andere:

- Het verdwijnen van het naamvallensysteem
- De spelling van werkwoorden
- De volgorde van de woorden

- Het verdwijnen van de letters 'ch' aan het einde van een woord
- Het verdwijnen van de dubbele klinkers in woorden

Ook in de huidige Nederlandse taal vinden een aantal veranderingen plaats. Zo komen er regelmatig nieuwe woorden bij en verdwijnen er bepaalde woorden als zij niet meer veel worden gebruikt. Daarnaast blijven er altijd dingen spelen waar niet snel duidelijkheid over zal zijn. Voorbeelden hiervan zijn het weglaten van het woord 'dan' of 'om' en het gebruik van het woord 'hun' als onderwerp van een zin. Kortom: taal staat niet stil en hierin zullen zich altijd ontwikkelingen in blijven afspelen.

4.3 Deelvraag 3: Wat zijn de effecten van Twitter op het gebruik?

In het theoretisch kader is al toegelicht wat Twitter precies is en wat de kenmerken hiervan zijn (Rodgers, 2011). Ook wordt hierin besproken wat de mogelijkheden zijn op Twitter en dat Nederland één van de meest actieve landen op deze vorm van social media is (SemioCast, 2012). Maar hoe zit dat dan met het taalgebruik van de twitteraars? Zit hier een verschil in als er een vergelijking plaatsvindt met het taalgebruik van mensen die niet twitteren?

Om dit te onderzoeken heb ik 50 leerlingen een schrijfp opdracht laten uitvoeren. Bij deze schrijfp opdracht kregen de leerlingen een tekst van 263 woorden die door mij is aangepast met een bestaand nieuwsbericht als basis. Hiervoor heb ik gekozen om ervoor te zorgen dat niet alle belangrijke informatie direct in de inleiding te zien is. De bedoeling van de gegeven tekst is dat de leerlingen deze tekst samenvatten in maximaal 140 leestekens. Dit komt overeen met de lengte van één tweet.

Bij de analyse hiervan heb ik een onderscheid gemaakt tussen de tweets van niet-twitteraars en de tweets van de mensen die wel actief zijn op Twitter. Omdat uit de afgenomen enquête bleek dat er 28 actieve twitteraars zijn, heb ik bij de analyse van de tweets per groep vijftien tweets genomen om te gebruiken. Nadat ik deze dertig tweet bekeken had, kon ik constateren dat er een aantal tweets qua opbouw en woordgebruik op elkaar leek. Daarom heb ik ervoor gekozen om de onderstaande tweets te gebruiken om een antwoord te geven op deze derde deelvraag. Hierbij gaat het om de onderstaande tweets. Hierin zijn de gemaakte (spel)fouten rood gemaakt en heb ik het altijd leestekens geteld:

- Niet-twitteraars

Een man uit Tubbergen (24) kwam vast te zitten met zijn auto in een sloot en kwam na twee dagen heelhuids uit de auto. (122 tekens, geen fouten)

24-jarige man uit Tubbergen krijgt een ongeluk en komt in een sloot terecht, na twee dagen snoepeten verlaat hij de auto en zoekt hulp. (140 tekens, 2 fouten)

Man uit Tubbergen blijft in auto na ongeluk en eet snoep voor overleven. (78 tekens, 4 fouten)

Man raakt van de weg met auto. Na het proberen om aandacht te trekken klimt hij zelf uit de auto en zoekt hulp. Hij is nu thuis. (123 tekens, 2 fouten)

Man (24) zit met auto vast in sloot na ongeluk. Hij red zichzelf na twee dagen, lang leven snoep! (103 tekens, 4 fouten)

Tubbergse man krijgt auto-ongeluk en overleeft twee dagen zonder hulp in water. Hij is weer veilig thuis. (110 tekens, 2 fouten)

24jarige man leeft twee dagen in zijn auto na een ongeluk en eet snoep om te overleven. (96 tekens, 1 fout)

De 24jarige Stefan Ossewaal overleeft auto-ongeluk door snoep te eten. (81 tekens, 2 fouten)

24-jarige man overleeft twee dagen in zijn auto na een auto-ongeluk en is nu weer veilig thuis. (107 tekens, geen fouten)

Man zit vast in auto na een ongeluk en komt er na twee dagen zelf weer uit om hulp te zoeken. (103 tekens, 2 fouten)

- Twitteraars

Een man (24) rijdt in een sloot en leeft twee dagen op snoep. Na het klimmen uit de auto zoekt hij zelf hulp. Hij is weer thuis. (140 tekens, geen fouten)

24-jarige man leeft twee dagen op water en snoep in zijn auto die vast zat in een sloot na een ongeluk. Hij blijft eerst zitten maar zoekt na twee dagen zelf hulp. (122 tekens, 1 fout)

Man (24) rijdt sloot in en leeft twee dagen in zijn auto. Hij klimt zelf eruit, omdat er geen hulp komt. (112 tekens, 3 fouten)

Stefan Ossewaal (24) stapt na twee dagen heelhuids uit auto en zoekt zelf hulp na een auto-ongeluk. (117 tekens, 1 fout)

24-jarige man leeft twee dagen op snoep en water na ongeluk en vastzitten in zijn eigen auto. Hij is weer veilig thuis. (139 tekens, 1 fout)

Een man uit Tubbergen bleef twee dagen in zijn auto zitten nadat hij in een sloot reed. Hij zocht daarna zelf hulp en is weer veilig thuis. (140 tekens, 1 fout)

Een man (24) uit Tubbergen reed met zijn auto in de sloot. Uiteindelijk klom hij er na twee dagen uit voor hulp. (139 tekens, geen fouten)

Een auto ligt met inzittende in de sloot. De bestuurder leeft op snoep en zoekt na twee dagen hulp. (127 tekens, geen fouten)

In maart reed een man uit Tubbergen (24) de sloot in. Na twee dagen in de auto klom hij er ongedeerd uit om hulp te zoeken. (125 tekens, geen fouten)

Stefan Ossewaal zat twee dagen in een auto vast nadat hij in een sloot belandde. Snoep hield hem in leven. (116 tekens, 1 fout)

De analyse

Bij het analyseren van bovenstaande tweets heb ik gekeken naar het aantal gemaakte (spel)fouten per groep. Dit is te zien aan het feit dat ik de gemaakte (spel)fouten rood heb gemarkeerd en deze heb benoemd tussen de haakjes. Ook heb ik gekeken naar het aantal gebruikte leestekens.

Ondanks dat 140 leestekens niet veel is om iets te vertellen, heeft iedereen zich aan deze eis gehouden, waarbij de niet-twitteraars over het algemeen minder tekens hebben gebruikt dan de twitteraars. In de tweets van beide groepen werden er geen woorden afgekort.

Beide groepen hebben her en der fouten gemaakt in hun tweets op het gebied van (spel)fouten. De meeste fouten zijn er gemaakt op het gebied van interpunctie en enkele leerlingen maken fouten op het gebied van stijl- of grammaticafouten. Hierbij maakte de groep niet-twitteraars meer fouten dan de groep leerlingen die wel actief is op Twitter. Hieruit blijkt dat de twitteraars uiteindelijk een beter inzicht

hebben in wat wel en wat niet juist taalgebruik is om te gebruiken in de beperkte ruimte die een tweet biedt.

Conclusie

Twitter is een vorm van social media die onder de categorie van de microblog valt (Naaman, 2010). Dit houdt in dat er in 140 tekens een boodschap duidelijk gemaakt moet worden. Door een samenvattingsopdracht is dit onderzocht onder een onderzoeksgroep die verdeeld is in niet-twitteraars en twitteraars.

In beide groepen worden er wel een aantal (spel)fouten gemaakt. Uit de analyse hiervan blijkt dat het hierbij voornamelijk gaat om interpunctiefouten en twitteraars in een tweet minder (spel)fouten maken dan niet-twitteraars. Hieruit kan opgemaakt worden dat twitteraars (onbewust of bewust) meer bezig zijn met hun taalgebruik dan niet-twitteraars, doordat zij binnen een beperkt aantal leestekens een boodschap duidelijk moeten maken. Hierdoor zou je kunnen zeggen dat Twitter als een soort training of oefening werkt om iets op een korte en bondige manier te verwoorden en dat dit een positief effect heeft op het schriftelijk taalgebruik.

5 Conclusie en discussie

Door het uitvoeren van dit meesterstuk heb ik getracht om te onderzoeken welke vormen van social media er gebruikt worden door de leerlingen en welke invloed met name Twitter heeft op het taalgebruik van de leerlingen. De resultaten die behandeld zijn in het vorige hoofdstuk zullen in dit hoofdstuk worden verwerkt tot een conclusie, waarna er een aanbeveling wordt gedaan voor eventueel verder onderzoek.

5.1 Conclusie

Op basis van de resultaten die ik tijdens dit onderzoek verkregen heb, is vast te stellen dat de beheersing en verandering van taal verbonden is aan de ontwikkeling en het gebruik van (social) media. Dit is iets wat Aukema in het jaar 2007 ook al vaststelde en deze waarneming is met het uitvoeren van dit meesterstuk bevestigd.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de leerlingen uit het eerste leerjaar van het MBO-niveau drie actief gebruik maken van social media. Zij besteden hieraan gemiddeld meer dan drie uur per dag met het doel om hun contacten te onderhouden. Hierdoor is aangetoond dat zij beschouwd kunnen worden het type 'de netwerker', omdat deze gebruikers van social media zich bezig houden met social media om nieuwe contacten op te doen en bestaande contacten te onderhouden (Van den Beemt, 2010). Dit heeft te maken met het feit dat het hebben van een aansluiting bij een groep één van de belangrijkste motivaties is om actief te zijn op social media (Royal, 2008). Hierbij wordt gebruik gemaakt van zowel woord als beeld en dit komt overeen met de gegevens die in de studie van Boyd en Ellison (2007) worden beschreven.

Daarnaast is uit literatuuronderzoek gebleken dat taalverandering vrijwel continu aanwezig is. In het verleden zijn er al een aantal veranderingen geweest die een bepalende rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van de Nederlandse taal en in de toekomst zal dit niet anders zijn. Zo verandert de spelling van woorden, verdwijnen er bepaalde woorden en worden er ook weer nieuwe woorden aan de Nederlandse taal toegevoegd. Deze ontwikkelingen zijn niet tegen te houden, omdat er een aantal aspecten zijn die invloed hebben op de verandering van een taal (Aukema, 2007). Voorbeelden hiervan zijn de sociale media, het onderwijs en de samenleving.

Gekeken naar de uitgevoerde samenvattingsopdracht valt een overeenkomst, maar ook een verschil op tussen de twitteraars en de niet-twitteraars. Zo hebben beide groepen geen moeite met het hanteren van het beperkte aantal leestekens dat toegestaan is, waardoor beide groepen in staat zijn om een tekst in een bepaald aantal tekens samen te vatten. Wel is er sprake van een verschil tussen het aantal (spel)fouten. De niet-twitteraars maken namelijk meer (spel)fouten dan de twitteraars. Hierbij gaat het voornamelijk om interpunctiefouten. Hieruit blijkt dat twitteraars meer bezig zijn met hun taalgebruik dan niet-twitteraars en beter scoren op het gebied van het Nederlands taalgebruik. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de leerlingen die wel actief zijn op twitter beter getraind zijn om op een korte en bondige manier iets te verwoorden en hiermee een boodschap af te geven.

Dit meesterstuk draait om de onderzoeksvraag wat de invloed is van Twitter op het taalgebruik van de leerlingen uit het eerste leerjaar MBO-niveau drie. In mijn hypothese heb ik hierover gezegd dat mijn verwachting was dat het gebruik van Twitter wel degelijk invloed zou hebben op het taalgebruik van de leerlingen, omdat dit één van de meest gebruikte manieren is waarop zij met andere mensen communiceren. Daarnaast werd deze verwachting versterkt door het feit dat (social) media één van de aspecten is die invloed kan hebben op de veranderingen of ontwikkelingen binnen een taal (Aukema, 2007).

Uiteindelijk kan ik hierover concluderen dat deze hypothese niet correct is geweest. Hierbij ben ik uitgegaan van een negatieve invloed die social media kan hebben op het taalgebruik en dat er voornamelijk gebruikt wordt gemaakt van beelden, maar door het uitvoeren van dit onderzoek heb ik geleerd dat het hierbij om een positieve invloed gaat en dat de leerlingen voornamelijk tekstberichten plaatsen op social media. Dit heeft mij als docente nieuwe inzichten hierover opgeleverd.

Als ik namelijk kijk naar de resultaten van de samenvattingsopdracht maken de twitteraars minder (spel)fouten dan niet-twitteraars. Dit geeft aan dat het gebruik van Twitter een positief effect heeft op het (schriftelijk) taalgebruik van jongeren. Door het gebruik van Twitter zijn zij eraan gewend dat zij op een korte en bondige manier een boodschap over moeten brengen en gaan zij zorgvuldiger met hun woordkeuze om. Op deze manier zijn zij meer bezig met het correcte gebruik van taal dan niet-twitteraars. Hieruit blijkt dat de jongeren van de onderzoeksgroep prima in staat zijn om het ABN te onderscheiden van spreektaal of informele taal en de fouten die hierin gemaakt (kunnen) worden.

5.2 Discussie

Dit onderzoek is het resultaat van een aantal afwegingen. De beschikbare tijd en de overige werkzaamheden van mijn LIO-stage hebben mij gedwongen tot het maken van een aantal keuzes

Allereerst heb ik de keuze gemaakt om bij het onderzoek de klassen te betrekken waaraan ik op dat moment les gaf. Daarnaast zou het betrekken van meer leerlingen of leerjaren mijn onderzoek te groot maken, omdat de onderzoeksgroep dan uitgebreid zou worden. Door deze groep te beperken tot twee klassen heb ik objectief kunnen onderzoeken welke vormen van social media er door de leerlingen gebruikt worden en in welke mate er gebruikt wordt gemaakt van Twitter.

Bij het uitvoeren van de samenvattingsopdracht heb ik gebruik gemaakt van twee soorten groepen, waardoor er sprake was van zowel een onderzoeksgroep als een controlegroep.

Achteraf gezien durf ik te zeggen dat mijn opgestelde hypothese niet correct is geweest, zoals ik ook al in de conclusie heb aangegeven. Dit komt mede door mijn eigen interpretatie van wat er in verschillende bronnen gezegd werd, met name over de invloed die social media kan hebben op de verandering van een taal (Aukema, 2007). Deze heb ik op een negatievere manier opgevat dan het bedoeld was, omdat ik de omschrijving hiervan achteraf wel als feitelijk kan beschouwen.

Tijdens het uitvoeren van dit meesterstuk is gebleken dat er wel degelijk sprake is van een positieve invloed van Twitter op het taalgebruik van jongeren. Door het gebruik hiervan zijn zij er meer aan gewend om op een korte en bondige manier te communiceren dan niet-twitteraars, waardoor er een ontwikkeling plaatsvindt in het doelgericht communiceren met andere mensen op een correcte manier.

In een eventueel vervolgonderzoek zou daarom onderzocht kunnen worden op welke manier social media ingezet zou kunnen worden binnen het onderwijs om de motivatie van leerlingen om actief bezig te zijn met taal te verhogen. Tijdens het lopen van mijn LIO-stage en het uitvoeren van dit onderzoek heb ik namelijk gemerkt aan de leerlingen dat zij het leuk vinden om op een creatieve manier bezig te zijn met taal en prima in staat zijn om het ABN te onderscheiden van informele taal of spreektaal.

Om op een creatieve manier bezig te zijn met taal moet er naar mijn mening wel eerst een basis van het ABN aanwezig zijn. Dit zou je dus eerst moeten onderzoeken, voordat er op een creatieve manier gewerkt kan worden aan de taalontwikkeling van leerlingen.

Het inzetten van social media zou namelijk in mijn ogen een effectief middel kunnen zijn. Hierbij ligt de nadruk op het inzetten van social media als middel en niet als doel. Zoals eerder genoemd vind ik het namelijk belangrijk dat er een basis bij de leerlingen aanwezig is van het ABN en het uitbreiden hiervan zou een doel kunnen zijn als er ook daadwerkelijk is vastgesteld dat het met de basis wel goed zit. Hierbij moet er wel opgepast worden dat het inzetten van social media niet als 'leuk' of 'modern' bestempeld gaat worden en wel aansluit bij de leerdoelen of het curriculum.

Aan de hand hiervan zou je weer verder kunnen onderzoeken of de inzet van social media ook daadwerkelijk een prominente rol zou moeten krijgen binnen het onderwijs en kan worden ingezet als een educatief (leer)middel, omdat hierop in principe hetzelfde gebeurt als in het dagelijkse en face-to-face leven. Mensen wisselen hierin namelijk ook regelmatig informatie uit, reageren op elkaar en ontmoeten elkaar op een (centrale) plek. Het is daarom belangrijk om bij dit mogelijke verdere onderzoek te bepalen wat er met de uitwisseling van informatie gebeurt en welke gevolgen dit mogelijk heeft. Dingen die online worden gezet zijn namelijk wereldwijd te zien als dit openbaar wordt geplaatst en is altijd terug te vinden, ongeacht of je de informatie op den duur verwijderd. Daarnaast is het wellicht een mogelijkheid om de leerlingen bewust te maken van hoe je goed in staat bent om informatie uit het eigen netwerk te raadplegen en toe te kunnen passen in een (leer)proces, waarbij het samen leren centraal zou kunnen staan in plaats van alleen te werken.

Dit maakt eventueel vervolgonderzoek in mijn ogen interessant, omdat de toepassing van social media in het onderwijs nog in de startblokken staat en er over de toegevoegde waarde hiervan nog weinig bekend is. Hiervoor zal er onderzoek op lange termijn nodig zijn en moet er de wil aanwezig zijn vanuit een school om zich op dit gebied te ontwikkelen. Daarom zal ik me graag op het gebied van de concrete mogelijkheden van social media voor het onderwijs willen ontwikkelen in de toekomst en het uitvoeren van dit meesterstuk heeft daar een bijdrage aan geleverd.

Literatuurlijst

Boeken

Aukema, S. (2007). *De toekomst van het Nederlands*. 's-Hertogenbosch: Adr. Heinen Uitgevers.

Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek! Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers bv.

Harinck, F. (2007). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Sijs, N., van der. (2005). *De geschiedenis van het Nederlands in een notendop*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.

Van der Horst, J., Marschall, F. *Korte geschiedenis van de Nederlandse taal (4^e uitgebreide en herziene druk)*. Den Haag: Uitgeverij Bert Bakker.

Artikelen

Beemt, A., van den. (2010). Interactive media practices of young people: Origins, backgrounds, motives and patterns. *Proefschrift Universiteit Utrecht*.

Boyd, D.M., Ellison, N.B. (2007). Social network sites: Definition, history and scholarship. In: *Journal of Computer Mediated Communication*, 13, pp 11.

Huizing, A., Cavanagh, M. (2009). Making Invisible Connections Visible. *Paper presented at the Organizational Learning and Capabilities Conference*.

Kaplan, M., Haenlein, M. (2010). 'Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media.' In: *Business Horizons*, 53, pp 59-68.

Naaman, M., Boase, J., Lai, C. (2010). Is it really about me? Message content in social awareness streams. In: *ProcCSCW*, 10, pp. 189-192.

Royal, C. (2008). What do people do online?: Implications for the future of media. *Presented at the UT International Symposium in Online Journalism*.

Schoondorp, M. (2010). Sociale Media en de kansen voor het onderwijs. In: *SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma*.

Wit, de, J., Slot, W. & Aken, van, M. (2004). *Psychologie van de adolescentie*. Baarn: HB uitgevers

Websites

Baeke, J. (2014). Copywriting: De juiste schrijfstijl voor je website, e-mail en sociale media. <http://www.c-works.be/cw1/blog/copywriting-de-juiste-schrijfstijl-voor-je-website-e-mail-en-sociale-media#.V2hHei9f3IU>. (geraadpleegd op 10 juni 2016).

CBS. (2015). Een op de zes jongeren zegt verslaafd te zijn aan social media. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/47/een-op-de-zes-jongeren-zegt-verslaafd-te-zijn-aan-sociale-media>. (geraadpleegd op 10 juni 2016)

Rodgers, E. (2011). Schoonheid en dialoog in 140 karakters. www.taalschrift.org/editie/81/schoonheid-en-dialoog-140-karakters. (geraadpleegd op 2 juni 2016).

Semiocast. Brazil becomes 2nd country on Twitter, Japan 3rd Netherlands most active country. http://semiocast.com/publications/2012_01_31_Brazil_becomes_2nd_country_on_Twitter_supersedes_Japan. (geraadpleegd op 2 juni 2016).

Sysomos Inc. (2010). Exploring the use of Twitter around the world. www.sysomos.com/insidetwitter/geography. (geraadpleegd op 2 juni 2016).

Waszink, V., Van Oostendorp, M. (2012) Veranderen nieuwe media de taal? Over sms'jes, chats en tweets. <http://www.taalcanon.nl/vragen/veranderen-nieuwe-media-de-taal/>. (geraadpleegd op 11 juni 2016)

Twitter. (2016). www.twitter.com. (regelmatig geraadpleegd tussen 14 mei 2016 en 8 juni 2016).

Van Dale. (2016). www.vandale.nl. (geraadpleegd op 30 mei 2016).

Van Dale. (2016). www.woordvanhetjaar.vandale.nl. (geraadpleegd op 2 juni 2016).

Bijlagen

Bijlage 1 Goedgekeurd plan van aanpak

Naam student: Anniek Sijbom

Titel onderzoek: Het effect van Twitter op het taalgebruik van jongeren

Begeleidster: Sanne Koetsier

Critical friend: Dianne Loosman

1. Aanleiding (interesse vraag)

Social media is nog steeds in opkomst. Jongeren houden zich een groot deel van de dag bezig met het sturen van berichten naar elkaar via Whatsapp. Ook zijn zij op de hoogte van het nieuws via applicaties als Facebook. Hierdoor verandert de manier van communiceren van jongeren. Zo wordt hierdoor het persoonlijke en face to face contact onderling steeds minder. Daarnaast worden woorden bijvoorbeeld afgekort en wordt er meer gecommuniceerd door middel van emoticons. Op Twitter heb je zelfs maar een beperkte ruimte van 140 leestekens beschikbaar om iets te vertellen in een tweet. Daarom zou ik graag willen onderzoeken wat het effect van Twitter op het schriftelijk taalgebruik van jongeren is.

2. Probleem- en doelstelling

Een beschrijving in enkele zinnen van het 'probleem' dat in het onderzoek centraal staat en van het doel van het onderzoek.

Social media speelt steeds meer een rol in het leven van jongeren. Zij zijn hier dagelijks over het algemeen veel mee bezig en zien onder andere Twitter als een belangrijk communicatiemiddel. De probleemstelling van dit onderzoek is: Wat is het effect van het gebruik van Twitter op het schriftelijke taalgebruik van jongeren? Hierbij zal de doelstelling centraal staan om uit te zoeken wat het effect is van Twitter op het taalgebruik van leerlingen.

3. Verkenning van literatuur

Definiëren van kernbegrippen uit de probleemstelling; korte beschrijving van theoretische achtergrond van het onderzoek

-Social media → Social media heeft te maken met het doelgericht online delen en creëren van informatie. Om hiervan gebruik te maken heeft men enkel een apparaat nodig waarmee een internetverbinding mogelijk is. Eigenlijk kan social media dus gezien worden als interactieve multimedia toepassingen waarmee mensen interactie met elkaar hebben via het internet, waarbij er gebruik kan worden gemaakt van zowel woord als beeld (Boyd en Ellison, 2007). Onder woord en beeld worden in dit geval verschillende vormen van online communicatiemiddelen verstaan, zoals bijvoorbeeld gesproken tekst, geschreven tekst, video's en afbeeldingen. Deze ontwikkeling zorgt voor een verschuiving die vooral ten koste gaat van de 'traditionele' media, zoals kranten.

De gebruikers van social media kunnen in een aantal types worden onderscheiden die verschillende motivaties kennen om actief te zijn op social media (Van den Beemt, 2010).

-De Nederlandse taal → Tegenwoordig is de taal bij de wet geregeld, maar hiervan is niet altijd sprake geweest. Tot het jaar 1300 bestond er zelfs nog helemaal geen algemene en nationale taal. Toen deze eenmaal is ontstaan, hebben zich hierin langzamerhand een aantal ontwikkelingen voorgedaan die uiteindelijk hebben geresulteerd tot de huidige Nederlandse taal (Van der Horst en Marschall, 2000).

-Twitter → Twitter is een vorm van sociale media die onder de categorie van de microblog valt en is in 2006 ontwikkeld. Hierop worden korte stukjes tekst online geplaatst die op een directe manier worden uitgewisseld met andere gebruikers, ook wel volgers genoemd. Dit kunnen mensen zijn die je persoonlijk kent, maar ook artiesten, andere bekendheden, fictieve figuren of politieke partijen. Twitter is een vorm van social media die asymmetrisch is (Naaman, 2010). Dit houdt in dat gebruiker A gebruiker B kan volgen, maar dat dat niet automatisch betekent dat gebruiker B gebruiker A ook moet volgen.

4. Onderzoeksvraag en deelvragen

Onderzoeksvraag

Wat is de invloed van het gebruik van Twitter op het taalgebruik van leerlingen uit het eerste leerjaar MBO niveau 3?

Deelvragen (maximaal 3)

1. In welke mate maken de leerlingen gebruik van Twitter?
2. Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?
3. Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?

5. Literatuur

Elke titel wordt beschreven volgens de APA-richtijnen (zie document: Samenvatting APA-regels)

- Boeken:
Van der Horst, J., Marschall, F. *Korte geschiedenis van de Nederlandse taal (4^e uitgebreide en herziene druk)*. Den Haag: Uitgeverij Bert Bakker.
- Artikelen:
Beemt, A., van den. (2010). Interactive media practices of young people: Origins, backgrounds, motives and patterns. *Proefschrift Universiteit Utrecht*.

Boyd, D.M., Ellison, N.B. (2007). Social network sites: Definition, history and scholarship. In: *Journal of Computer Mediated Communication*, 13, pp 11.

Naaman, M., Boase, J., Lai, C. (2010). Is it really about me? Message content in social awareness streams. In: *ProcCSCW*, 10, pp. 189-192.
- Websites:
Twitter. (2016). *www.twitter.com*

6. Plan van aanpak per deelvraag

Geef hieronder per deelvraag aan hoe je deze gaat beantwoorden:

Instrument:	Kernbegrip:	Onderzoeksgroep:	Hoe vaak?
Wijze van gegevens verzamelen (lezen, vragen, observeren)	wat 'meet' het 'instrument'? Welk kernbegrip uit de onderzoeksvraag wordt onderzocht?	Bij wie of wat? (proefpersonen, documenten en aantallen)	(aantal metingen)
<i>Deelvraag1 : In welke mate maken de leerlingen gebruik van Twitter?</i>			
Vragen.	Het gebruik van social media onder de jongeren uit de eerste klassen van het MBO niveau 3, waarbij de focus ligt op het gebruik van Twitter .	50 leerlingen uit de eerstejaars klassen MBO-niveau drie vullen een enquête in.	Eenmalig.
<i>Deelvraag 2: Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?</i>			
Lezen.	Het ontstaan van de Nederlandse taal, de ontwikkelingen die zich hierin hebben voorgedaan en de aspecten die invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van een taal .	Het zelf bestuderen van verschillende bronnen.	Regelmatig totdat de benodigde informatie aanwezig is.
<i>Deelvraag 3: Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?</i>			
Analyseren	De invloed die het gebruik van Twitter heeft op het schriftelijk	50 leerlingen uit de eerstejaars klassen MBO-niveau drie	Eenmalig.

	taalgebruik.	voeren een schrijfpdracht uit met betrekking tot Twitter.	
--	--------------	---	--

7. Communiceren

Geef aan op welke manier je de gegevensverzameling met de school communiceert en hoe je de resultaten gaat communiceren.

Om de week zal ik communiceren hoe ver ik ben en aan het eind zal ik de resultaten van mijn onderzoek kort gaan bespreken in de laatste teamvergadering van het schooljaar.

8. Feedback

Feedback critical friend

Datum: 22-04-2016

Je hebt een interessant onderwerp gekozen, sluit ook goed aan bij de tijd van nu. De deelvragen lijken mij goed te onderzoeken. Ik weet niet hoe je het ontstaan van de Nederlandse taal gaat beschrijven, maar ik denk dat je hierbij alleen de meest belangrijke of opvallende dingen moet gaan noemen. Anders wordt het denk ik een te lange tekst en dan ga je teveel over het aantal pagina's heen. En misschien is het een idee om bij de schrijfpdracht ook de mensen die niet twitteren te laten meedoen? Zo wordt het effect van Twitter denk ik het meest duidelijk.

Feedback begeleider nav van het eerste opgestelde pva

Datum: 31-01-2016

Dag Anniek,

Hierbij nog een paar vragen in je plan van aanpak. Heb je artikelen/literatuur over dit onderwerp kunnen vinden? En wanneer is de deadline voor jou om het meesterstuk af te kunnen ronden?

Hartelijke groet,

Bijlage 2 Verantwoording van uren

Tijdens het uitvoeren van dit meesterstuk heb ik me bezig gehouden met een aantal activiteiten. Om welke activiteiten dit gaat en de hoeveelheid uren is in de onderstaand tabel zichtbaar:

<u>Activiteit</u>	<u>Aantal uren</u>
Het bestuderen van de opdracht	3 uur
Het zoeken en bestuderen van de bronnen	68 uur
Het schrijven en verbeteren van het onderzoeksplan	15 uur
Het schrijven en verbeteren van het theoretisch kader	20 uur
Het schrijven van de inleiding	1,5 uur
Het beantwoorden van de deelvragen	18 uur
Het schrijven van de conclusie en de discussie	2,5 uur
Het beschrijven van het proces in de vorm van een reflectieverslag	2 uur
Het schrijven van de samenvatting	2 uur
Het in elkaar zetten van het verslag (lay-out etc.)	2 uur
Het maken van een presentatie	3 uur
Totaal aantal bestede uren	137 uur

In de bovenstaande tabel is te zien dat ik de meeste uren heb besteed aan het zoeken en bestuderen van de bronnen. Deze gemaakte uren hebben de basis gevormd voor latere activiteiten als het schrijven van het theoretisch kader en het beantwoorden van de deelvragen. Zonder deze basis was het namelijk niet mogelijk geweest om uiteindelijk een conclusie, een discussie en een samenvatting te schrijven. Ook heb ik hier niet zonder gekund bij het maken van de presentatie, omdat ik hiervoor eerste alle informatie nodig had die in het verslag verwerkt was.

De bestede 137 totaal aantal uren hebben mij wijzer gemaakt over een aantal zaken. Zo weet ik nu beter op welke manieren de leerlingen actief zijn op social media en ben ik meer op de hoogte van bepaalde ontwikkelingen die in de Nederlandse taal een rol hebben gespeeld of nog steeds spelen. Hierdoor ben ik van mening dat alle bestede minuten en uren zinvol zijn geweest en ik er op deze manier alles aan heb gedaan om tot een voldoende resultaat te kunnen komen.

Bijlage 3 Verantwoording van bronnen

De meeste bronnen die ik heb gebruikt zijn van een recente datum, met uitzondering van het boek van Van der Horst en Marschall (2000). Daarom heb ik ervoor gekozen om dit boek sowieso te verantwoorden in deze bijlage. Daarnaast heb ik hierbij voor nog vier andere bronnen gekozen, waardoor er in de beschrijving van alle besproken bronnen informatie aanwezig is over de theoretische elementen van deze bronnen.

- Bron 1: Aukema, S. (2007). *De toekomst van het Nederlands*. 's-Hertogenbosch: Adr. Heinen Uitgevers.
In dit boek wordt er informatie gegeven over de ontwikkelingen die zich in een taal kunnen voordoen en welke aspecten daar een mogelijke invloed op hebben.
Tijdens het uitvoeren van dit meesterstuk heb ik gebruik gemaakt van deze bron om in kaart te brengen door welke aspecten er veranderingen in een taal ontstaan. Deze informatie is van belang geweest bij het beantwoorden van de tweede deelvraag, omdat hierin onder andere gesproken wordt over de invloeden die een rol spelen bij de ontwikkeling van een taal.
- Bron 2: Van der Horst, J., Marschall, F. *Korte geschiedenis van de Nederlandse taal (4^e uitgebreide en herziene druk)*. Den Haag: Uitgeverij Bert Bakker.
In dit boek wordt het ontstaan van de Nederlandse taal omschreven en de ontwikkelingen die zich hierin hebben afgespeeld in de afgelopen eeuwen.
Deze bron is wellicht het minst recent van alle gebruikte bronnen, maar hier heb ik wel veel informatie uit kunnen halen die bruikbaar was bij het uitvoeren van dit meesterstuk. Zo heb ik hierdoor meer inzicht gekregen in hoe de Nederlandse taal ontstaan is en hoe een algemene taal überhaupt ontstaat. Ook ben ik hierdoor meer op de hoogte van de taalveranderingen die zich in het verleden hebben voorgedaan en welke gevolgen deze veranderingen hebben gehad. Dit is belangrijke informatie om te weten, omdat ik hierdoor in staat ben geweest om de tweede deelvraag beter te beantwoorden dan als ik deze informatie niet had gehad. Daarom heb ik er toch voor gekozen om deze bron te gebruiken.
- Bron 3: Beemt, A., van den. (2010). Interactive media practices of young people: Origins, backgrounds, motives and patterns. *Proefschrift Universiteit Utrecht*.
Dit artikel geeft informatie over de verschillende typen gebruikers die er zijn op het gebied van social media. Hierin worden deze typen genoemd en toegelicht.
Tijdens het uitvoeren van dit meesterstuk heb ik van deze bron gebruik gemaakt om in het theoretisch kader te kunnen vaststellen welke verschillende types gebruikers er zijn en deze theorie te kunnen koppelen aan de resultaten van de enquête om uiteindelijk een antwoord te kunnen geven op de eerste deelvraag.
- Bron 4: Boyd, D.M., Ellison, N.B. (2007). Social network sites: Definition, history and scholarship. In: *Journal of Computer Mediated Communication*, 13, pp 11
Dit artikel geeft informatie over de manieren waarop social media gezamenlijk acteren en de vorming van groepen ondersteunt. Hierin wordt er gesproken over de term SNS (Social Network Sites) en wat deze term inhoudt. Daarnaast wordt er in deze bron besproken wat er wordt verstaan onder interactieve multimedia, met welke doelen deze vorm van media gebruikt wordt en in welke vormen.
Tijdens het uitvoeren van dit meesterstuk heb ik van deze bron gebruik gemaakt om in het theoretisch kader vast te kunnen stellen wat social media is en welke aspecten hierin een rol spelen. Hierdoor heb ik hierover nieuwe inzichten gekregen die ik heb kunnen verwerken in de enquête om de eerste deelvraag te kunnen beantwoorden. Voorbeelden hiervan zijn de verschillende vormen van social media die er tegenwoordig zijn en de verschillende doelen die mensen hebben om gebruik van social media te maken.

- Bron 5: Roders, E. (2011). Schoonheid en dialoog in 140 karakters. www.taalschrift.org/editie/81/schoonheid-en-dialoog-140-karakters. (geraadpleegd op 2 juni 2016).
Op deze website is een artikel te vinden dat informatie geeft over wat Twitter is en wat de kenmerken hiervan zijn. Zo wordt er hierin gesproken over de verschillende hashtags die op Twitter gebruikt worden en wat de mogelijkheden zijn van Twitter.
Tijdens het uitvoeren van dit meesterstuk heb ik van deze bron gebruik gemaakt om in het theoretisch kader vast te kunnen tellen wat Twitter is en wat de kenmerken hiervan zijn. Door deze kennis te koppelen aan de resultaten van de samenvattingsopdracht heeft deze bron een bijdrage geleverd aan het beantwoorden van de derde en laatste deelvraag.

Bijlage 4 Reflectie: procesverslag

Het uitvoeren van dit meesterstuk is een proces geweest van figuurlijk vallen en opstaan. Voornamelijk bij de start van deze module liep ik tegen bepaalde dingen aan, waardoor het opstarten van het meesterstuk de meeste tijd heeft ingenomen. Zo vond ik het lastig om geschikte literatuur te vinden die verwerkt kon worden in mijn plan van aanpak en uiteindelijk ook in het theoretisch kader. Dit kwam door het feit dat ik me eerst volledig heb gericht op Nederlandstalige literatuur. Aan het zoeken naar deze vorm van literatuur heb ik veel tijd besteed. Toen ik vervolgens merkte dat er weinig literatuur in het Nederlands over social media te vinden was, heb ik hierbij de keuze gemaakt om hierover ook Engelstalige literatuur te gaan bestuderen. Omdat ik het lastig vond welke informatie uit de literatuur relevant zou kunnen zijn voor mijn onderzoek heb ik hierover telefonisch contact gehad met mijn begeleidster. Aan de hand van dit gesprek heb ik voor mezelf kunnen bepalen welke informatie wel of niet relevant zou kunnen zijn en op basis hiervan het plan van aanpak kunnen voltooien. Dit is voor mij een belangrijke stap in het proces geweest, omdat hierdoor de basis van mijn meesterstuk duidelijk werd en de opzet van het onderzoek heb kunnen vormgeven.

Daarna ben ik aan de slag gegaan met het vormgeven van het theoretisch kader en de meetinstrumenten. Door de feedback van mijn critical friend op de eerste versie van deze onderdelen heb ik geleerd dat het niet per se nodig om iets uitgebreid te bespreken of na te vragen. Dit heeft geresulteerd in de uiteindelijke versies van deze onderdelen in dit meesterstuk, waarbij ik getracht heb om op een korte en bondige manier doelgericht de bestudeerde theorie te bespreken en de dingen na te vragen die relevant zijn voor de conclusie van dit meesterstuk.

Daarna is er een periode van ongeveer anderhalf maand verstreken en heb ik helaas niet actief aan het meesterstuk kunnen werken. In die tijd heb ik wel de gemaakte meetinstrumenten af kunnen nemen, maar niet direct kunnen analyseren en verwerken. Dit komt door het feit dat ik in die periode druk was op mijn stageschool met andere dingen, waaronder het voorbereiden van mijn eindbeoordeling. Dit vond ik wel erg jammer om te werken, maar op dat moment had de afronding van mijn LIO-stage voor mij even prioriteit.

Gelukkig heb ik een positieve beoordeling van mijn LIO-stage mogen ontvangen, waardoor er op dat gebied wat meer rust in mijn leven kwam. Na het ontvangen van de eindbeoordeling heb ik daarom het meesterstuk weer actiever kunnen oppakken.

In de afgelopen paar weken heb ik vervolgens mijn bevindingen kunnen verwerken tot resultaten, waarna ik ook een conclusie en discussie heb kunnen schrijven. Aan de hand hiervan ben ik ook in staat geweest om tot een samenvatting te komen en deze toe te voegen aan mijn verslag.

Het uitvoeren van mijn meesterstuk heeft een langere periode geduurd, waarbij er sprake is geweest van een tussenperiode waarin ik niet actief met het meesterstuk bezig kon zijn. Dit heb ik ervaren als zeer vervelend, maar ook als leerzaam. Ik heb hier namelijk van geleerd dat ik zelf rustiger ben als ik dingen meer doorpak en dit ook effectiever is voor het verloop van een proces. Na de tussenperiode heb ik me namelijk voor een deel weer opnieuw moeten verdiepen in de opdracht van het meesterstuk en wat hierbij de eisen waren.

Daarnaast heb ik door mijn meesterstuk meer informatie verkregen over wat er nou precies onder social media wordt verstaan en welke verschillende vormen hiervan zijn. Voorheen ging ik namelijk alleen uit van mijn eigen ervaring met social media en kon ik bepaalde uitspraken niet theoretisch onderbouwen. Dit laatste kan ik door het uitvoeren van mijn meesterstuk nu wel en dit geeft mij als persoon een zelfverzekerd en fijn gevoel. Hierdoor ben ik ook beter in staat om hierop aan te sluiten in de lespraktijk, omdat ik beter op de hoogte ben wat er speelt onder de leerlingen op het gebied van social media en ik hierover meer kennis kan overbrengen.

Hetzelfde geldt eigenlijk voor de mate waarin social invloed heeft op het taalgebruik en op welke manier dit gevolgen kan hebben voor de veranderingen binnen een taal. Hierover heb ik door het uitvoeren van mijn meesterstuk meer kennis en inzicht verkregen, omdat ik hierover theorie heb bestudeerd en ervaring heb opgebouwd door het analyseren van de gegeven schrijfpdracht.

De gegeven schrijfpdracht heeft ook bijgedragen aan mijn inzicht over het taalgebruik van leerlingen op Twitter. Voorheen wist ik namelijk uit gevoerde interpersoonlijke gesprekjes dat de leerlingen wel gebruik maken van deze vorm van social media, maar was ik niet op de hoogte van het taalgebruik dat zij hierop toepassen. Dit ben ik nu wel en door deze nieuwe kennis kan ik in de praktijk nu meer als professional bezig met het implementeren van social media binnen de lessen Nederlands.

Hierover heb ik momenteel nog geen concrete ideeën, maar deze hoop ik graag in de toekomst wel te gaan opschrijven en toepassen.

Bijlage 5 Feedback critical friend

Feedback critical friend nav het derde en definitieve plan van aanpak:

Datum: 22-04-2016

Je hebt een interessant onderwerp gekozen, sluit ook goed aan bij de tijd van nu. De deelvragen lijken mij goed te onderzoeken. Ik weet niet hoe je het met het ontstaan van de Nederlandse taal gaat doen, maar ik denk dat je hierbij alleen de belangrijke dingen moet gaan noemen. Anders wordt het denk ik een te lange tekst en dan ga je teveel over het aantal pagina's heen dat toegestaan is. En misschien is het een idee om bij de schrijfpdracht ook de mensen die niet twitteren te laten meedoen? Zo wordt het effect van Twitter denk ik goed duidelijk.

Feedback critical friend nav de tweede gemaakte versie van het theoretisch kader:

Datum: 22-05-2016

Je hebt belangrijke begrippen omschreven. Zie je nou wel dat het niet altijd heel erg uitgebreid hoeft? Ook het ontstaan van de Nederlandse taal is nu voor mij duidelijker, omdat de details er uitgehaald zijn. Als je de rest van het verslag ook zo schrijft, komt het vast wel goed! :)

Feedback critical friend nav de eerste gemaakte versie van de enquête:

Datum: 22-05-2016

De enquête ziet er goed uit, maar wat doe je met leerlingen die geen gebruik maken van social media? Ik denk niet dat dit er veel zijn, maar misschien zijn er wel een paar.

Bijlage 6 Afgenomen enquête gebruik social media

Beste leerling,

In het kader een onderzoek nodig ik je uit om deze enquête in te vullen. Het doel van deze enquête is om inzicht te krijgen in welke vormen van social media de leerlingen van het eerste leerjaar gebruiken en hoe vaak jullie hierop actief zijn.

De uitkomst van deze enquête wordt samen met een schrijfpdracht gebruikt om te onderzoeken welke vormen van social media gebruikt worden door de leerlingen uit het eerste leerjaar en of dit ook invloed heeft op jullie schriftelijk taalgebruik. Daarom wil ik jullie bij deze ook vragen om de vragen eerlijk in te beantwoorden om ervoor te zorgen dat er een duidelijk beeld hierover ontstaat.

Het invullen van de enquête duurt maximaal tien minuten.

Alvast bedankt voor het invullen!

Met vriendelijke groet,

Mevrouw Sijbom
Docente Nederlands

Algemeen gebruik social media

Vraag 1: Welke social media ken je?

- ☐ Facebook
- ☐ Twitter
- ☐ Instagram
- ☐ Snapchat
- ☐ WhatsApp
- ☐ LinkedIn
- ☐ YouTube
- ☐ Anders, namelijk

Vraag 2: Van welke social media maak je zelf gebruik?

- ☐ Facebook
- ☐ Twitter
- ☐ Instagram
- ☐ Snapchat
- ☐ WhatsApp
- ☐ LinkedIn
- ☐ YouTube
- ☐ Anders, namelijk
- ☐ Ik maak geen gebruik van social media (Als dit het geval is, dan mag je deze enquête inleveren bij je docent).

Vraag 3: Van welke social media maak je het meest gebruik? (Kies hierbij maximaal 3 antwoorden)

- Facebook
- Twitter (Heb je dit antwoord (ook) aangekruist? Maak dan de volgende vragen. Heb je dit antwoord niet aangekruist? Dan mag je de enquête inleveren bij je docent).
- Instagram
- Snapchat
- WhatsApp
- LinkedIn
- YouTube
- Anders, namelijk

Het gebruik van Twitter (Alleen invullen as je bij vraag 3 Twitter hebt aangekruist!)

Vraag 4: Hoe lang maak je al gebruik van Twitter?

- Minder dan 1 jaar
- 1 jaar
- 2 jaar
- 3 jaar
- 4 jaar
- Al langer dan vier jaar
- Anders, namelijk....

Vraag 5: Hoe lang ben je per dag bezig op Twitter?

- 0,5 uur tot een uur per dag
- 1 tot 1,5 uur per dag
- 1,5 tot 2 uur per dag
- 2 tot 3 uur per dag
- Meer dan drie uur per dag

Vraag 6: Hoeveel tweets stuur je gemiddeld per week?

- 0 tot 3 tweets per week
- 3 tot 5 tweets per week
- 5 tot 10 tweets per week
- Meer dan 10 tweets per week

Vraag 7: Waarom maak je gebruik van Twitter?

- Om mijn contacten te onderhouden
- Om aan mensen te laten weten wat ik aan het doen ben
- Om filmpjes te bekijken
- Om op de hoogte te blijven van het nieuws
- Om spelletjes te spelen
- Anders, namelijk

Vraag 8: Welke soort berichten stuur je het meest op Twitter? (Let op: kies hierbij één van de twee!)

- Beeld- of videoberichten (Als dit het geval is, dan mag je de enquête inleveren bij je docent)
- Tekstberichten

Vraag 9: Controleer jij je tweets op (spel)fouten voor je ze verstuurt?

- Ja, ik controleer mijn berichten altijd voor ik ze verstuur.
- Ja, ik controleer mijn berichten vaak voor ik ze verstuur.
- Nee, ik ga ervan uit dat er geen (spel)fouten in mijn berichten zitten.
- Nee, daar denk ik niet aan of daar let ik niet op.

Bijlage 7 De gegeven schrijfoopdracht: het samenvatten van een tekst in 140 leestekens

Hieronder staat een tekst die je moet samenvatten in één tweet. Je moet de tekst dus samen gaan vatten in 140 leestekens, inclusief leestekens en spaties. Zorg er hierbij voor dat je de belangrijkste punten uit de tekst noemt in jouw samenvattende tweet.

Op 18 maart jongstleden raakte de 24-jarige Stefan Ossewaal uit de Overijsselse plaats Tubbergen van de weg en reed met zijn voertuig in een sloot. Zijn auto kwam vast te zitten en hij wist niet meer hoe hij moest handelen. Daarom bleef hij stil in de auto zitten in de hoop dat iemand hem kwam helpen.

Na een hele avond wachten was er nog niemand voorbij gekomen, ondanks dat hij lichtsignalen had gegeven met zijn lampen en zo af en toe getoeterd had. Hierdoor raakte helaas de accu op en duur op, waardoor hij een nieuw plan moest gaan bedenken.

In al die tijd bleef Stefan zitten waar hij zat, omdat hij van zijn moeder geleerd had dat hij de auto nooit mocht verlaten als hij geen kant meer op kon. Gelukkig had hij gisteren nog getankt en nog een paar snoepzakjes in de auto liggen. Ook was er nog een flesje water aanwezig. Maar na verloop van tijd raakte deze voorraad op en begon het water in de sloot te stijgen door de regenval.

Voordat het water te hoog kwam te staan, besloot Stefan daarom om na twee dagen toch maar uit de auto te klimmen en de auto te verlaten. Het lukte hem om heelhuids uit de auto te komen en kwam na een paar kilometer lopen bij een boerderij. De bewoners belden de politie en Stefan Ossewaal moest voor de zekerheid naar het ziekenhuis. Nu is hij weer veilig thuis. "Ik ben blij dat ik weer in mijn eigen bed lig en weer kan relaxen", vertelde hij aan onze verslaggever.

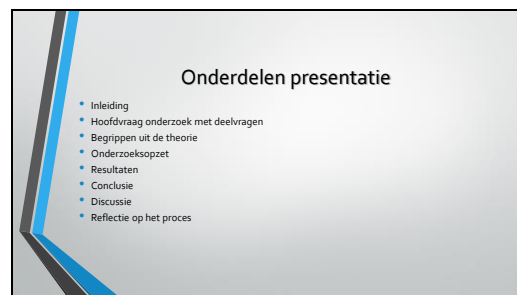
Bijlage 8 Presentatiemateriaal

Zie voor de vergrote versie van de gemaakte presentatie de meegestuurde bijlage in de mail.

Dia 1

Dia 2

Dia 3

Dia 4

Hoofdvraag onderzoek met deelvragen

- **Onderzoeksvraag:** Wat is de invloed van het gebruik van Twitter op het taalgebruik van leerlingen uit het eerste leerjaar MBO Niveau 3?
- **Deelvragen:**
 - Van welke vormen van social media maken de leerlingen gebruik?
 - Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?
 - Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?
- **Hypothese:**
 - wel sprake van invloed → een van de meest gebruikte communicatiemiddelen + aspect dat invloed heeft op taalverandering
 - meer inzicht in het gebruik van social media onder jongeren en de invloed hiervan op het taalgebruik + beter op kunnen inspelen tijdens de les

Dia 5

Begrippen uit de theorie

- **Social media:**
 - interactieve multimedia toepassingen waarmee mensen interactie met elkaar hebben via het internet, waarbij er gebruik gemaakt kan worden van zowel woord als beeld (Boyd en Ellison, 2007)
 - Verschuiving 'traditionele' media (kranten)
 - Verschillende typen gebruikers (Van den Beemt, 2010)
 - Aansluiting bij een groep één van de belangrijkste motivaties (Royal, 2008).
- **Taalverandering en ontwikkeling:**
 - Huidige Nederlandse taal stamt af van het Nederlands van 200 en 300 jaar geleden, eerste algemene taal ontstond rond 1500.
 - Gebouwd bij elke taal, verloopt ongemerkt en langzaam
 - Uitspraak, grammatica, verduiden en ontstaan
 - Inburgeren van nieuwe woorden verloopt wel snel, verkiezing 'Woord van het jaar'
 - 1947 belangrijk jaar → voor het eerst bij wet vastgelegd (Van der Horst en Marschall, 2000)
 - Staat nooit stil, aantal aspecten hebben hier invloed op (Aukema, 2007)
- **Twitter:**
 - microblog, ontstaan in 2006, asymmetrisch
 - 140 tekens, hashtag, 'trending topic' (Roders, 2011)
 - Nederland één van de meest actieve landen (SemioCast, 2012)

Dia 6

Onderzoeksopzet

- **Onderzoeksvraag en deelvragen:**
 - Onderzoeksvraag → Wat is de invloed van het gebruik van Twitter op het taalgebruik van leerlingen uit het eerste leerjaar MBO Niveau 3?
 - Deelvraag 1 → Van welke vormen van social media maken de leerlingen gebruik?
 - Deelvraag 2 → Welke taalveranderingen hebben er in de afgelopen jaren plaatsgevonden?
 - Deelvraag 3 → Wat zijn de effecten van Twitter op het taalgebruik?
- **Verantwoording:** In deze voor deze drie deelvragen → je moet eerst weten wat social media is en welke vormen er hiervan gebruikt worden door de leerlingen om uiteindelijk specifiek te kunnen kijken naar één van de meest gebruikte vormen hiervan, namelijk Twitter. Daarnaast is het van belang om te weten hoe de Nederlandse taal is ontstaan en welke taalveranderingen er in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden.
- **Bevattingen:**
 - Eenmalig
 - Literatuur
 - Samenwerkingsopdracht (leerlingen vatten een tekst van 143 woorden samen in de beperkte ruimte van 140 tekens, dit komt overeen met de lengte van één tweet)
- **Bevattingen:**
 - Open onderzoek en breed gesteld
 - Geen bij vooraf bepaalde vooraf
 - Het vergen van taalveranderingen
 - Gegevens van ervaringen, niet van concrete cijfers of gegevens.
- **Validiteit en betrouwbaarheid:**
 - Geen betrouwbaarheid en validiteit naar informatie (literatuur) en gegevens (enquête + samenwerkingsopdracht)
 - Geen betrouwbaarheid en validiteit naar informatie (literatuur) en gegevens (enquête + samenwerkingsopdracht)
 - Twitteraars en niet-Twitteraars (onderzoeksgroep en controlegroep)

Dia 10

Conclusie

- De behandeling en de verandering van taal te verbinden met de ontwikkeling en het gebruik van sociale taal → beweging van informatie uit de literatuur (Aukema, 2007)
- Leervragen maken gebruik van sociale media, gegeneraliseerd voor op dag en nacht om te bereiken per week met het doel om contact te onderhouden → beweging van informatie uit de literatuur (Rijdt, 2002)
- Aansluiting bij een groep moet de kans van gemiddeldheidsmotivatie te zien om gebruik te maken van sociale taal → beweging van informatie uit de literatuur (Bosch of Elissen, 2003)
- Taalverandering en de ontwikkeling hiervan is vrijwel continue aanwezig, zowel in het verleden als in de huidige Nederlandse taal → opdeling, grammatika, het samen en gaan van woorden
- Er zijn aanpak aspecten die (groep) onderhouden op de veranderingen en ontwikkelingen binnen taal, maar, andere het onderwerp, de samenleving en de taalveranderingen worden vermeld in de literatuur (Aukema, 2007)
- Twee groepen onderscheid (hetters en niet-hetters) → beide groepen hebben geen moeite om zich aan de beperkte taal te versleutelen te houden, maar maken wel fouten (voornamelijk orthografische fouten)
- Hetters maken minder (spelling) fouten dan niet-hetters → meer bezig met hun taalgebruik en het verspreiden van een boodschap op een leuke en begrijpelijk manier
- Vooraf werkende hypothesen → meer uitgegaan van een negatief effect van meer gebruik van beeld dan van woorden
- Nieuwe inzichten verleggen → meer gebruik van woord en beeld en prima in staat ABN te onderscheiden van informale taal of dialect

Dia 11

Discussie

- [illegible]

Dia 12

Reflectie op het proces

- [illegible]

Dia 13

Bijlage 9 Checklist schriftelijke rapportage

Naam: Anniek Sijbom
Titel verslag: "Het effect van Twitter op het taalgebruik van jongeren"
Opleiding: Lvo Nederlands 2^e graads
Datum: 12 juni 2016

1. Voorblad

Auteur, studentnummer, vak Onvoldoende/Voldoende

2. Titelpagina

Titel is specifiek Onvoldoende/Voldoende
Auteur(s) (alfabetisch) Onvoldoende/Voldoende
Plaats, datum Onvoldoende/Voldoende
Opdrachtgever Onvoldoende/Voldoende

3. Inhoudsopgave

*Alle onderdelen na de inhoudsopgave Onvoldoende/Voldoende
(hoofdstukken, paragrafen en evt. subparagrafen)
zijn vermeld en genummerd
*paginaverwijzing is correct Onvoldoende/Voldoende
Inhoudsopgave is overzichtelijk Onvoldoende/Voldoende

4. Inleiding

*Inleiding nodigt uit tot lezen (blikvanger) Onvoldoende/Voldoende
*Doelstelling is duidelijk en specifiek Onvoldoende/Voldoende
Bevat eventueel bedankjes N.V.T.
Bevat aanleiding tot het schrijven van het verslag Onvoldoende/Voldoende
Opbouw verslag (korte inhoud per hoofdstuk) Onvoldoende/Voldoende
wordt aangegeven

5. Kern: Opbouw hoofdstukken, paragrafen

*Titels van hoofdstukken, paragrafen en subparagrafen zijn genummerd en duidelijk verschillend in opmaak Onvoldoende/Voldoende
Hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben een passende titel Onvoldoende/Voldoende
*Hoofdstukken worden duidelijk ingeleid Onvoldoende/Voldoende
Nieuwe alinea wordt duidelijk weergegeven met witregel Onvoldoende/Voldoende
Zinnen lopen door Onvoldoende/Voldoende
*Bijlagen zijn genummerd Onvoldoende/Voldoende
*Bijlagen hebben passende titel Onvoldoende/Voldoende
*In tekst wordt op de juiste manier verwezen naar bijlagen Onvoldoende/Voldoende
*Pagina's zijn genummerd Onvoldoende/Voldoende
Aanbevolen: regelafstand 1,5, lettertype Arial of Times New Roman en de lettergrootte is 10 of 12 Onvoldoende/Voldoende
*De tekst bevat geen plagiaat Onvoldoende/Voldoende

6. Taalgebruik

*Grammatica/spelling is in orde	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
Formulering is samenhangend, eenvoudig, direct en actief	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
Interpunctie is juist toegepast	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
*Zinnen zijn volledig, geen telegramstijl	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>

7. Conclusies (en aanbevelingen)

*Conclusies (en evt. aanbevelingen) zijn gebaseerd op argumentatie uit de hoofdstukken	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
Kort en bondig	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
Bevatten geen nieuwe informatie	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>

8. Literatuurlijst

*Literatuurlijst is opgesteld volgens afgesproken richtlijnen	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
Literatuurlijst is volledig (alle bronnen worden vermeld)	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>

9. Bronnen

*ALLE bronnen die in de literatuurlijst zijn opgenomen, worden in de tekst vermeld door middel van noten, citaten en voetnoten	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
Bronnen ondersteunen argumenten/feiten (eigen tekst)	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>
Bronnen zijn juist weergegeven in de tekst (auteur en jaartal tussen haakjes)	Onvoldoende/ <u>Voldoende</u>

10. Eisen vak

.....
.....
.....

*→Killing points. Zijn er meer dan vijf killingpoints aangekruist, dan moet het verslag op alle onvoldoende onderdelen worden verbeterd en opnieuw met de oude versie worden ingeleverd.